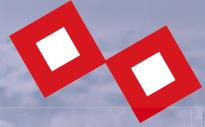

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 106

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

3

OŽUJAK
2014

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te
tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na
internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poština).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnicu za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do oponiza. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

110 Bicikl i alpinizam**116** Monte Paterno (2744 m)
u Dolomitima**120** Planinar i književnik
Franjo Marković**135** Sljemenska žičara –
simbol Zagreba

Sadržaj

Članci

- 108 Hrvatsku volim putujući
Matej Perkov
- 110 Bicikl i alpinizam
Krešimir Milas
- 116 Monte Paterno (2744 m)
u Dolomitima
Nikola Sedmak
- 120 Planinar i književnik
Franjo Marković
Ivan Peklić
- 123 Zajedno u stijenama
Ojstrice i Planjave
Kristina i Dean Jurčić
- 129 Na Okiću i oko njega
Gordana Burica
- 131 Inje na mozgu
Robert Smolec
- 135 Sljemenska žičara –
simbol Zagreba
Faruk Islamović
- 138 Gvozdenka, špilja s tri
obrambena zida
Vlado Božić

Info

- 144 Obzova (569 m)
- 146 Ludbreška planinarska obilaznica
- 146 Planinarska kuća Cesograd (464 m)
- 147 Planinari i uranska groznica
prije 60 godina
- 147 www.pd-dubovac.hr
- 147 Vremeplov

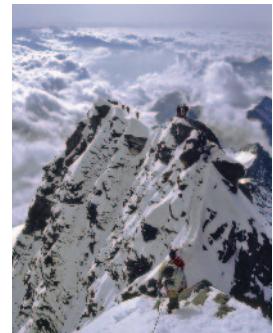
Rubrike

- 148 Održan dvadeset i drugi
»Sunovratov« planinarski foto festival

Tema broja

Bicikl i alpinizam

Naslovnica

Na vršnom grebenu
Grossglocknera (Visoke Ture),
Austrija, foto: Franjo Novosel**149** **In memoriam:** Josip Jung (1942. – 2014.)**150** **Speleologija:** ispiti za nazine speleolog i instruktor speleologije**151** **Vijesti:** 90. obljetnica planinarstva u Čakovcu, Obilježen Međunarodni dan planinar, 151

Prohujalih 60, Svečano u Kaštel Starome i na Malački, Planinarska škola HPD-a »Kapela«, Od Zavižana do Prpe za jedan dan, Komisija za planinarske puteve HPS-a zahvaljuje i poziva na suradnju, Priprema se povjesna monografija o hrvatskom planinarstvu

Kalendar akcija

Hrvatsku volim putujući

Matej Perkov, Zagreb

»Možeš li voljeti svoju zemlju, ako je ne poznaješ?«

Sjećam se trenutka kada sam prvi put primio u ruke dnevnik Hrvatske planinarske obilaznice koji sam netom kupio. Bio sam svjestan toga da me čeka velika pustolovina i da je pred mnom vrlo uzbudljivo životno razdoblje. No, riječi u prethodnoj rečenici nikako ne mogu dovoljno dočarati sve one osjećaje i događaje koji su slijedili u iduće tri godine.

Prvi izlet bio je početak jedne prekrasne priče – prijatelj Kekec i ja otišli smo na Sljeme i popeli se do tornja preko starog Medvedgrada, a zatim proslavili grahom i pivom na »Runolistu.« Planinarske obilaznice obilaze se taktički, radi uštede vremena i novca, a upravo te dvije stvari »uvalile« su me u brojne višednevne ljetne pustolovine. Klasična ljetovanja postala su prošlost – penjao sam se na vrhove otočnih i priobalnih planina, spavao na plažama i šumama, autostopirao na pustim cestama i nakon napornih tura liječio umorna stopala u moru. Na

svoja sam putovanja nerijetko odlazio sâm, ali svatko tko se uputio na takvo putovanje zna da nije moguće biti potpuno sam. Na putovanjima sam stekao brojna poznanstva, susreo mnogo dobrih ljudi, a mnogi od njih danas su mi prijatelji.

Vrijeme je odmicalo, a sve zgužvaniji dnevnik bio je i sve ispunjeniji tintnim mrljama. Iza svakog žiga stoji jedna (ili više) priča i ti su žigovi ubrzali postali manje važni. Važnija je bila radoznalost – što me čeka dalje? Putovao sam na meni nepoznate planine i odredišta s velikim uzbudenjem jer me je zanimalo što će sve ondje naći. A pronalazio sam mnogo toga – prekrasne izlaske i zalaske sunca, panorame koje oduzimaju dah, vrhove koji su mi pričali svojim vjetrom, šume koje su šaptale lišćem, more koje me uspavljivalo oplakujući plažu podno neke planine... Pronašao sam nove poznanike, nova iskustva i naposljetku – duhovnost zbog koje sam planine i planinarstvo počeo poimati

na specifičan način. Bolje sam upoznao Hrvatsku koju mnogi moji sunarodnjaci ne poznaju – izumiruća i napuštena sela, kulturnu i povijesnu baštinu, mnoge narodne pripovijetke i legende te mnogošto drugo.

Putovanje nije samo uživanje, već i učenje. »Svako putovanje, pa i ono najmanje, nek' ti bude studijsko putovanje«, rekao mi je jednom prilikom legendarni hrvatski planinar Željko Poljak. Ne mogu reći koja mi je omiljena planina ili regija. Krševito Biokovo, mistični Velebit, divlji Gorski kotar, predivne otočne planine, lijepa Učka ili šumoviti Papuk? Sve su to planine koje su me prihvatile i dale mi mnogo. Ponešto su od mene i uzele, ali dale su mi mnogo više. Kraj pustolovine, uspon na posljednji vrh – Zir u Lici, nije bio onakav kakav sam priželjkivao. Bio je to samotnjački uspon po ružnom vremenu koji me nije previše razveselio, iako sam željno iščekivao kraj. Kada sam se te večeri vraćao kući autobusom s planinarama HPD-a »Pliva«, koji su se vraćali s izleta na Vis (još jednom im hvala!), shvatio sam istinitost onoga što mi je jednom rekao dragi zagrebački planinar Mile Pijević: »Kada se popneš na zadnji vrh iz te obilaznice, shvatit ćeš da si zapravo opet na početku!« Bio je u pravu – bio sam ponovno na početku i to me jako radovalo. Sutradan mi se javila prijateljica Dara iz koprivničkog HPD-a »Bilo«, i ona je toga dana

bila na Ziru – samo sat vremena poslije mene. Nasmiješio sam se i pomislio: »Eto, ipak nisam bio sam!«

Svečana dodjela najvišeg priznanja u HPS-u, u okruženju mnogih dragih planinara i prijatelja iz cijele Hrvatske, označila je kraj jednog razdoblja, ali pustolovina nije završila. Dokle će trajati? Dokle god me sve to bude veselilo i ispunjavalo te dokle god osjećam da je putovanje učenje, a planinarenje način života i način izražavanja. Eto, baš zato Hrvatsku volim putujući!

Trenutak užitka na Učki

Bicikl i alpinizam

Krešimir Milas, Zagreb

U»Hrvatskom planinaru« od veljače pročitao sam putopis planinara-biciklista Nenada Rajića o njegovom usponu na Maglić. Uživajući u Nenadovom tekstu sjetio sam se da sam već čuo sličnu, prijeratnu priču koja se odvijala na Zelenoj glavi na Prenju. Planinar je pristupio Prenju bicikлом s namjerom da se popne na Zelenu glavu. Uspinjući se prema vrhu, bezuspješno je tražio sigurno mjesto gdje bi sakrio bicikl i tako došao nadomak Zelene glave. Jednostavan i očito vrlo jak, s dobrim smisлом za humor, rekao je sam себи: »Eh, kad sam ga već dogurao doyle, sad ide sa mnom na vrh!« Planinar-biciklist bio je Zvonimir Tomić, danas urednik poznatoga bosansko-hercegovačkog internetskog portala »Zone-2000«.

Sličan je stil i motive na Magliću primijenio Nenad Rajić, a bicikl mu nije pravio društvo samo na Magliću, već i na brojnim drugim vrhovima. Osim za Nenada i Zvonimira, kod nas nisam čuo za druge ljubitelje takvih kombinacija, što i nije neobično jer nošenje teškog bicikla na ionako zahtjevne vrhove nije baš atraktivna disciplina. Zato i nije čudno što Zvonimir svojim usponom na

Zelenu glavu nije pokrenuo novi trend. Ipak, bicikl bi se odavna mogao nazvati važnim dijelom opreme planinara ili alpinista na njihovim putovanjima.

U povijesti planinarstva i alpinizma često se susreće bicikлизam. Kadakad se jednostavno radilo o nužnom prijevoznom sredstvu, a kadakad o načinu pristupa, o želji da se bude što više »fer« prema planini i prirodi. Pod neke od značajnijih smjerova

Zvonimir Tomić na Zelenoj glavi

prvi su penjači pristupili biciklima, a gotovo je svakom od njih bicikl poslužio – ako ni za što drugo – a ono barem za trening.

Stari majstori

Sjeverna stijena Matterhorna izazivala je kao jedan od »tri velika alpska problema« mnogo pozornosti među alpinistima. Mnoge su oči bile uprte u njegovu sjevernu stijenu i tražile prolaz, a prvi su u tome uspjeli tada mladi i nepoznati alpinisti braća Schmidt. Tri stotine kilometara, koliko ih je dijelilo od kuće do Matterhorna, proputovali su na biciklima. Nisu tada razmišljali o tome hoće li zbog toga njihov povijesni uspjeh jednog dana biti smatrani još većim, već su jednostavno upotrijebili ono što su imali. Čežnja za vrhom bila je vodilja koja im je diktirala život. Pošto su ručno izradili opremu i smogli nekakvo konopljano uže, jednostavno su sjeli na bicikle i krenuli prema svom snu – jer to je bio jedini mogući način. Smjer braće Schmidt u sjevernoj stijeni Matterhorna i danas je san mnogih alpinista, a za većinu nedostizan. Nadam se da će se na nj popeti jednog dana i na vrhu skinuti kapu Schmidtovima, ali

Heckmair, bicikl i prikolica »gig« na putu u planine

gotovo je sigurno da pod stijenu neću doputovati biciklom.

Heckmair, autor prvog smjera u sjevernoj stijeni Eigera, također se često služio biciklom. Doduše, ne tada kad je uspio na Eigeru, ali upotrijebio ga je kada je krenuo okušati se u stijeni Grand Jorassesa. Tom su prilikom on i partner potegnuli biciklima više od 400 km. Za svoje pristupe biciklom inovativni Heck dizajnirao je i napravio prikolicu za bicikl. Na prikolicu su zavezali ruksake i tako prevozili opremu. Kad bi se prikolina, zvana »gig«, raspala, ruksaci bi zajedno s prikolicom završili na leđima penjača. Zbog sklonosti pustolovinama, često je »patio« njihov posao, pa je Heckmair velik dio života bio nezaposlen. Vjerojatno si je zato mogao priuštiti višemjesečni put biciklom u Maroko, kako bi posjetio Veliki Atlas. Uistinu velik pustolov!

Još jedan od velikana alpinizma – Cassin, izvlačio je iz staroga jednobrzinskog bicikla najviše što je bilo moguće. Prije no što je ispenjao Walkerov stup vlakom je stigao u Pré-Saint-Didier, odanle dopedalirao do Courmayeura, popeo se na prijevoj Col du Géant i prehodao pola ledenjaka Mer de Glace da bi došao do planinarskog doma pod stijenom Grand Jorassesa. Kako je sam rekao, nakon takvog pristupa bio je prilično dobro zagrijan za uspon.

Jedan od najvećih alpinista svoga doba, Hermann Buhl, koji je izveo jedini prvenstveni solistički uspon na osamtisućnjak, također je udaljenosti do željenih stijena svladavao biciklom. Godine 1952. dovezao se pod Piz Badile. Noć prije sudjelovao je u spašavanju jednog penjača

i bio prilično neispavan. Opremljen sa svega nekoliko klinova i komadom užeta izveo je prvo solo ponavljanje Cassinovog smjera u sjevernoj stijeni. Na vrhu se susreo s talijanskim »Paucima« iz Leccea, s kojima je kratko proslavio uspon te se spustio otopenjavši sjeverni greben (ocjene IV+). Bez odmora je nastavio do bicikla i njime krenuo kući. Iznimni napori bili su previše i za žilavog Buhla pa je izmoren zaspao za guvernalom i skupa s biciklom završio u rijeci. Srećom, izvukao se s tek nekoliko modrica, a budućim naraštajima ostavio je jednu od poznatijih priča o upornosti, izdržljivosti i predanosti alpinizmu, koja se prepričava kako na predavanjima u alpinističkoj školi tako i na šanku u alpinističkim klubovima. Hvala mu!

Novi majstori

S godinama su planine, iako se nisu pomakle, postale sve bliže, to jest dostupnije alpinistima. Većina problema s kojima su se susretali Heckmair i Cassin danas brzo i lako rješava nekoliko novčanica. Alpinistički dućani puni su opreme, na internetu se lako pronađu podaci o svakoj planini, a za pristup stijeni dovoljno je sjesti u auto ili kupiti avionsku kartu. Za razliku od prijašnjih vremena, zaista se može reći da je alpinizam izgubio dimenziju pustolovine i neizvjesnosti, a priče o tome kako je danas svima sve na dlanu česte su među alpinistima. Jedan od rijetkih koji se nije zaustavio na pričama švedski je alpinist Göran Kropp, koji je naumio popeti se na vrh Everesta isključivo vlastitom snagom i bez dodatnoga kisika. U kolovozu 1995. natovario je svoj bicikl i prikolicu sa 120 kg opreme potrebne za uspon i krenuo iz Jönköpinga u Švedskoj

Göran Kropp i njegov bicikl

Bicikl i oprema Maxima Turgeona

prema Kathmanduu. U devet mjeseci i tijekom 13000 kilometara pedaliranja doživio je mnogo lijepih iskustava, ali i nekoliko prijetnji ubojsvom, te lomove na biciklu. Mnogi su taj pothvat već u početku proglašili besmislenim i pitali se kako će Kropp ostati dosljedan kad će podno Everesta biti ekspedicije čiju će opremu koristiti. Da bi to izbjegao, Kropp se dogovorio da mu ekspedicije pruže priliku za prvi uspon u sezoni. Stigavši u Kathmandu, natovario je na sebe 70 kg opreme u dva ruksaka i krenuo prema baznom logoru. Tjednima je neljudskom sporošću napredovao korak po korak prema bazi. Pri prvom pokušaju uspona okrenuo se 300 m prije vrha zbog loših snježnih uvjeta. Nakon tri tjedna odmora u bazi pokušao je opet i uspio stići na vrh bez fiksnih užeta i kisika iz boce. Po povratku u Kathmandu odmorio se mjesec dana i krenuo natrag prema Švedskoj. Na biciklu, sa svom opremom koju je donio sa sobom!

Maxime Turgeon, Kanađanin s prebivalištem u Chamonixu, također je žudio za starim danima alpinizma i inspiriran upravo Buhlovom prićom, iz Val Bregaglije krenuo biciklom na osamnaestodnevni 1300 kilometara dug put po Alpama. Kad nije biciklirao, penjaо se i tako ispod pojasa ostavio sedam klasičnih smjerova dužine od 500 do 1000 metara. Svu potrebnu opremu vozio je sa sobom na biciklu, a najveća mu je dvojba bila treba li uzeti biciklističku ili penjačku kacigu. Na kraju se odlučio za biciklističku jer bi mu se tjeme užarilo pod penjačkom kacigom pri vožnji asfaltnim cestama. Minimalizam, izdržljivost, jednostavnost i teške odluke – zvuči kao pravi alpinizam!

Ovo su samo neki od primjera koji svjedoče o tome da bicikl može poslužiti kao važan dio alpinističke opreme. Bez obzira na to je li riječ o nužnosti, želji za čistijim pristupom ili samo dobrom štosu, uloga bicikla neminovno je svakoj toj prići dala posebno obilježje.

Biciklizam u hrvatskom alpinizmu i planinarstvu

Osim danas već uobičajenih obilazaka planina biciklom po makadamima i nezahtjevnim stazama, hrvatski su alpinisti ostvarili nekoliko zanimljivih putovanja biciklom koja su završila visokogorskim ili alpinističkim usponom, baš onako kako su to radili stari majstori prije više od pola stoljeća.

Zagrebački alpinist Neven Petrović imao je dvije takve pustolovine za koje znam. Da ne bih nešto pogrešno prenio, prepustam riječ Nevenu.

»Odakle znaš da sam biciklom išao na Ortler? Da, bilo je to u ljeto 1990., negdje u doba prvih srpskih barikada u Krajini. Ideja nije bila moja, već Damira Lackovića (SO PDS »Velebit«), s kojim sam i išao. Zašto je baš htio tamu, trebalo bi pitati njega, ja se više ne sjećam. Išli smo vlakom do Jesenica, a odatle vozili poštano natovarene MTB-ove preko Tarvisija u južnu Austriju do Lienza, gdje smo zašli iza Dolomita i ušli u Italiju te pičili za Bolzano. Koliko se sjećam, prvo noćenje bilo nam je na željezničkoj stanici u Hermagoru, drugo negdje između Bolzana i Merana, a treće u najnižoj kući (na nekih 2800 metara) iznad Soldena, podno Ortlera

Neven Petrović

Osječanin Dario Majetić nad kanjonom rijeke Marshjangi u Nepalu, na putu prema prijevoju Thorong La (5412 m)

(ne sjećam joj se više imena). Odmah nakon te kratke noći, krenuli smo rano ujutro na Ortler i bez teškoća došli do vrha, te sišli u Solden oko 19 sati. Nakon toga imao sam strašan muskelfiber, a mislim da ga je imao i Damir. A nakon toga čekao nas je uspon na Passo Stelvio, za koji mislim da je najviši cestovni prijevoj u Alpama (2800 m, samo malo niži od Triglava). Odatle smo se spustili u Bormio, gdje smo prespavali. Znam samo to da smo bez nekih većih teškoća obavili taj popriličan uspon, ali da smo jedva hodali čim smo sišli s bicikla (to je još bilo od onog hodanja na Ortler). Slijedio je spust prema Bresciji, gdje smo se htjeli ukrcati u vlak za Trst. No, nisu nas htjeli primiti na nj s biciklima pa smo po noći vozili do iduće stanice brzih vlakova kod Lago di Garda (sad se više ne sjećam imena grada, ali pogledat ću na mapi). Ni tamo nam nisu htjeli prodati karte za bicikle, no odlučili smo ući ilegalno, s druge strane vlaka, da nas željezničari ne vide, pa smo biciklima skinuli kotače i uvalili ih u

onu prostoriju u vagonu gdje je bio umivaonik, a mi smo se smjestili u prvi kupe do nje. Konduktér nam je pregledao karte, no nakon nekog vremena skužio je i bicikle, te nam očitao bukvicu, ali nas nije istjerao s vlaka. Tako smo došli do Trsta, odatle se popeli u Divaću (s posjetom Lipici, gdje smo pogledali show s lipicancima), iz koje smo vlakom otišli za Zagreb.

To je sve u glavnim crtama. Ostale anegdote? Hm! U Rateču smo od naših carinika htjeli potvrde da smo bicikle (jer su bili prilično novi) imali prije izlaska iz Juge, ali nam ih nisu htjeli dati jer da smo ih sigurno kupili vani (ja, zapravo, nisam, već sam ga uzeo u Zagrebu preko oglasa). Drugih se stvari sada ne mogu sjetiti, ali možda je bilo još ponešto zgodno.

Ne znam znaš li za moju prvu turu biciklom u planine: na Grossglockner s Varaždincima 1984. Opet je to bila njihova ideja, a ja sam se priključio. Išli su Marek (Mario Rodeš), Sanja (sada Šeparović)

i Dubravko Šincek, a tura je bila Varaždin – Graz – Celovec – Villach – Spittal – Heiligenblut – Glocknerhaus. Dubravko i ja došli smo na Glockner preko Meletzkigrata (UIAA II), a spustili se po normalki. Marek i Sanja otišli su na Johannisberg. Vratili smo se preko Lienza, Hermagora, Tarvisija i Kranjske Gore do Ljubljane, a odatle su oni pošli za Varaždin, a ja sâm za Zagreb.«

Vjerojatno najveći hrvatski biciklističko-alpinistički pothvat izveo je u kolovozu 1998. Danijel Šajatović iz nekad vrlo aktivnoga alpinističkog odsjeka PD-a »Glas Istre«. Danijel je u Puli sjeo na bicikl natovaren s četrdesetak kilograma opreme, počeo okretati pedale i krenuo prema Chamonixu. Nakon desetak dana bicikliranja SPD cipele zamijenio je gojzericama i popeo se na Mont Blanc. Nakon toga je ponovno sjeo na bicikl i odvezao se kući. Cijeli je put trajao 25 dana, a prevalio je nešto manje od 2000 kilometara. Skroman i samozatajan, Šajatović kaže da ga je inspirirao upravo Kroppov pothvat, čiji je intervju pročitao u slovenskom penjačkom (i danas nažalost ugašenom) časopisu »Grif«.

Za uživanje u dugačkim biciklističkim turama treba biti jako izdržljiv, voljeti pustolovinu i prirodu te biti pomalo sklon patnji, to jest nalaziti

Srijedom ispred Željezničara, uoči alpinističkog sastanka

ljepotu u osjećaju umora. Sve te osobine nužne su i za bavljenje alpinizmom, pa i nije čudno da se katkad nadopunjaju.

Naporno je, sporo i dugotrajno, ali je zajamčeno vrhunsko iskustvo pustolovine kao nagrada za upornost. Da su bicikli obavezan dio alpinističke opreme dokazuju i brojni bicikli naslagani na ogradu ispred »Željezničara« na dan kad se tamo održava alpinistički sastanak. Dakle, mogli bismo reći da bazu imamo...

Biciklizam i alpinizam imaju mnoge dodirne točke

Monte Paterno (2744 m) u Dolomitima

Nikola Sedmak, Zagreb

Usrcu Sekstenskih Dolomita (Dolomiti di Sesto), uz legendarne Tre Cime, točnije, sjeverozapadno od tih hipnotičnih stjenovitih šiljaka, nalazi se Monte Paterno. To je lijepa planina koja posebno impresivno djeluje sa sjeverne strane, no unatoč ljepoti nije toliko poznata kao legendarne Tre Cime. Monte Paterno ipak ima jednu veliku prednost – s njega se pruža najljepši vidik na mnogo poznatije susjede.

Do samoga vrha vodi klinčani put, ferata, Sentiero De Luca - Innerkofler. Ima na njoj zahtjevnijih mjesta, ali ne i neprilika imate li potrebnu opremu za ferate i siguran korak. Tada njome mogu proći planinari svih uzrasta, od sedam do sedamdeset sedam godina. Treba li nekome tko ne poznaje izazove ferata preporučiti prvi susret s njima i Dolomitima, ova bi ferata bila idealna. Svakog posjetitelja oduševit će vještotočno izvedena trasa po pobočjima i utrobi planine. Za

planinarenje po njoj potrebno je ponijeti baterijsku svjetiljku jer velik dio ferate prolazi kroz ručno klesane tunele.

No, krenimo redom! Polazna točka je planinarska kuća Auronzo (2320 m), do koje se stiže alpskom cestom iz Misurine. Prolaz cestom plaća se nemala 22 eura. Na parkiralištu nadomak kuće vlada potpun kaos jer unatoč veličini parkirališta na njemu nema dovoljno mjesta za sve. U svaku dobu dana ovdje su nepregledne kolone turista, planinara i alpinista, koji samo dolaze i dolaze, pravi mravinjak!

Stavljam rukšake na leđa i krećemo prema svom cilju kako bismo što prije našli malo mira. Pratimo stazu broj 101, koja je zapravo stara vojna mulatijera iz Prvoga svjetskog rata. Put vodoravno priječi južnu stranu Tre Cime, prolazeći ispod vertikalnih tunela punih alpinista. Uz poveću kapelu posvećenu stradalim vojnicima alpskih jedinica, nakon pola sata hoda stižemo do planinarske kuće Lavaredo. Nalazi se u podnožju Corde Passaporto, a podno sedla Forcella Lavaredo. Zastajemo nekoliko minuta da upijemo ljepotu krajolika.

Nakon odmora nastavljamo strmijim usponom te nakon dalnjih četvrt sata stižemo na spomenuto sedlo. Odatle se otvara veličanstven vidik na sjeverne stijene Tre Cime. Na sedlu je križanje putova. Ravno se nastavlja mulatijera prema planinarskoj kući Locatelli, kojom ćemo se vraćati. Naš put kreće desno, strmo u stijenu, do dobro vidljivog ulaza u tunel, gdje počinju čelične sajle. Ispred tunela navlačimo penjačke komplete, na glave stavljamo kacige i naglavne lampe te ulazimo u novu pustolovinu. Još nisam ulazio na feratu kroz tunel, i usto još ravno, bez uspona. Kakvo zadovoljstvo!

Taj prvi tunel dug je 70-ak metara. Odmah nakon njega ferata nastavlja vodoravno prijeći pobočja Corde Passaporto. Čovjek jednostavno mora uživati hodajući po toj ugodnoj ferati istodobno gledajući čuvene Tre Cime. Negdje sam pročitao da su ti veličanstveni tornjevi najčešće

Ulez na feratu kroz tunel

fotografirani motiv Dolomita. Dojam, doduše, kvari pomisao na to da su te police, rovove i tunele klesali vojnici u tužnim i tragičnim vremenima Prvoga svjetskog rata. Kakav kontrast – ljepota planina i muka koju su u toj bezgrešnoj ljepoti trpjeli ti jadnici!

Nakon pola sata prolazimo ponovno kroz tunel, pa preko malog sedla koje spaja Cordu i Paterno. Ovdje gubimo iz vida Tre Cime i počinjemo prijeći stijene Monte Paterna. Nakon kraćeg spusta put se počinje oštro uspinjati na izrazito sedlo Forcella del Camoscio. Kako smo sve bliže sedlu, tako nam se s lijeve strane sve više ukazuje dionica ferate koja vodi na sam vrh. Gužva na sajli je kao na zagrebač-

kom Dolcu nedjeljom ujutro. Na malom se sedlu kratko odmaramo, uživamo i prilagođavamo se dinamici gužve na ferati. Ovdje ima ljudi iz cijelog svijeta. Nastavak ferate uređen je kao kružni tok: po desnoj strani, kroz kamin, ide se gore, a po lijevoj, više izloženoj, dolje.

Krećemo se jedan iza drugoga i čekamo svoj red za ukapčanje na sajlu za završni uspon. Taj je dio najzahtjevniji, ali nije tehnički pretežak. Pomogao nam je i improvizirani rukohvat koji su na neosiguranom dijelu za svoje klijente postavili vodići jedne poljske skupine. Kad smo se vraćali, više ga nije bilo. Na posljednjih desetak minuta uspona nema više sajli ni klinova. Put više nije strm i do križa na

vrhu stiže se lakim usponom, s noge na nogu. Tu smo (opet, po tko zna koji put danas) ostali bez daha i riječi. Teško je naći riječi, vjerojatno takvih i nema, kojima se mogu opisati vidici na predivne stijene, vrhove, udoline, livade i jezera. Na takvim je mjestima Stvoritelj nadmašio samoga sebe, a nas zadužio da njegovu tvorevinu pokušamo sačuvati i u njoj uživati svim svojim osjetilima.

Bio je to prekrasan trenutak. Nas petero i neopisiva ljepota! Nismo mnogo razgovarali, već smo upijali vidik i punili baterije. Čak je u toj meditaciji i gužva nestala. Bili smo sami, ispunjeni unutarnjim mirom, mi i stjenoviti divovi svih oblika i nestvarne ljepote.

Nakon podužeg odmora i fotografiranja opravljamo se od križa podignutog u čast vojniku i planinarskom vodiču Innerkofleru. Na prijevoju Forcella del Camoscio nastavljamo lijevo, silaznom varijantom puta, meni najljepšim dijelom ferate. No, s time se moja bolja polovica nipošto nije složila, ni za vrijeme spusta, ni nakon silaska,

a ne slaže se ni dan-danas. Ferata nas veoma strmo vodi kroz kamin koji je još pod snijegom, pa je sklisko i na nekim mjestima treba osobito pripaziti. Silazeći po klinovima i čvrsto napetoj sajli, uz nebrojena prekapčanja kompleta, brzo gubimo visinu. Pogled prema gore najbolje svjedoči da je put kojim se spuštamo vrlo strm, no pozornost više plijeni prekrasno ledenjačko jezero nestvarno tirkizne boje ispod nas.

Umor počinje uzimati danak. Ruke su sve umornije, a koljena sve bolnija. U pravi trenutak, otopenjavši kratku vertikalnu, stižemo na mali balkon, gdje je ulaz u tunel. Dug je nevjerojatnih 600 metara. Spuštanjem po strmo uklesanim stubama gubimo stotinjak metara nadmorske visine. Tunel ima nekoliko otvora za ventilaciju, puškarnice i bitnicu.

Nakon tunela put vodi kombinacijom bunkera, balkona i kraćih tunelčića. Ubrzo izbijamo na padinu s koje se vidi planinarska kuća Locatelli na sedlu Forcella di Toblin (2095 m).

Put usječen u stijenu

Put kroz tunel

Ovdje opet imamo duži odmor, nadoknađujemo izgubljene kalorije i uživamo u vidicima na Tre Cime. Monte Paterno koji odavde izgleda kao drski prijeteći prst, te na jezera Laghi dei Piani, tik podno sedla. Odavde se vraćamo preko Forcella di Lavaredo pa mulatijerom prema parkiralištu.

Bliži se kraj dana, koraci su sve teži, a naš tempo sve sporiji. Umor nas postupno svladava, ali osmjesi su nam sve veći i širi. Srca su nam puna, a duša ispunjena.

Zahvaljujem ekipi koja je bila na vrhu – Ani, Teni, Matiji i Hrviju – što mi je bila društvo te na taj način pridonijela da doživljaj bude potpun.

Pozdrav s vrha, u pozadini Tre Cime

Ferata Sentiero de Luca - Innerkofler

Ime je dobila po tragičnom događaju iz Prvoga svjetskog rata, koji je obilježio Monte Paterno. Naime, kod austrijske vojske kojem je na čelu bio Sepp Innerkofler, slavni planinarski vodič iz Sextena, pokušao je pod okriljem noći preko sjeverne stijene stići na vrh Paterna koji su držali Talijani. Austrijanci su uočeni ujutro pod samim vrhom te je na njih otvorena paljba, pri čemu je poginuo i Innerkofler. Kada su Talijani ustanovili koga su ubili, bili su potreseni jer su i oni bili većinom vodiči iz okolice i poznavali su Seppa. Innerkoflerova smrt posebno je pogodila njegova prijatelja Rena De Lucu, kojega je rat svrstao na suprotnu stranu. Da stvar bude tragičnija, baš ga je on upucao. Taj je događaj zavio u crno cijeli kraj te po tko zna koji put u povijesti istaknuo tragiku i besmisao ratovanja. Talijani su Innerkoflera pokopali na vrhu, sa svim počastima, a nakon rata preselili su posmrtnе ostatke u njegovo rodno mjesto. De Lucu je nekoliko mjeseci poslije zadesila ista tragična sudbina. Dolomitski su vodiči njima u spomen njihovim imenima nazvali feratu koja vodi na vrh Monte Paterna.

Gužva na »kružnom toku«

Planinar i književnik Franjo Marković

Povodom 100. obljetnice Markovićeve smrti i
140. obljetnice hrvatskog planinarstva

dr. Ivan Peklić, Križevci

Da je prof. dr. Franjo Marković (1848. – 1914.) značajna osoba u povijesti hrvatskog planinarstva govori nam i to što je uvršten u *Zlatnu knjigu hrvatskog planinarstva*. Najveća je Markovićeva zasluga donošenje pravila Hrvatskoga planinarskog društva (HPD) i osnivanje planinarskog časopisa *Hrvatski planinar*. Na Glavnoj skupštini HPD-a održanoj 23. travnja 1898. Marković je iznio u *ime odbora više rezolucija, koje sve smjeraju na veći procvat družvenog prosvjetnog rada, a u spomen jubileja prevedroga našega vladara i kralja Franje Josipa I.* preporučio da počnu s izdavanjem glasila. Svrha *Hrvatskog planinara* je sljedeća, kako piše predsjednik društva Miroslav Kulmer: *da donosi opise naših gora i planina, napose vidikovce sa tih planina i gora; na gorama će opisivati izvore, potoke, rijeke i jezera; upozoravat će na znamenite kukove, litice, grebene, oštice, na ponikve, provalje, propasti, bezdane, jezerine, drage, dražke; opisivat će šipilje sa sigama, šipilje ledenice i snježnice; prikupljati će nazine prirodopisne, hidro i geografske; ispravljati će krive nazine gorama i planinama; isticati će meteorološke prilike u našim gorama i planinama; svratiti će pozornost na floru i faunu naših planina; donašati će životopise domaćih i stranih znamenitih planinara; pratiti će rad slavenskih planinarskih društava; skupljati će planinarsku građu iz raznih naših časopisa i upoznavati čitatelje sa starim putopisnim knjigama.*

Prvi broj *Hrvatskog planinara* donio je Markovićevu pjesmu pod naslovom *Pozdrav Triglavu sa zagrebačkog Sljemena*. Donosimo prvu strofu:

Uztrajmo, druzi, na Sljemena vrhu
Još sat i dva još, suncu do zahoda,
Da pobro naš, kog još ne srete zgoda
Zriet Triglav otuda, uzire želji svrhu.

U svrhu poboljšanja rada Hrvatskog planinarskog društva na spomenutoj Glavnoj skupštini HPD-a Marković je iznio sljedeće zadaće u devet točaka: 1. *Da se naprave panorame najprije sa Sljemena, a onda i drugih planinarskih vidika i zgodan putni naputak te higijenski za hrvatske planinare.* 2. *Da društvo stupi u savez sa svim pograničnim društvima i da pribavlja pogodnosti za članove u Hrvatskoj.* 3. *Da pribavi društву uz što bolje uvjete društveni prostor.* 4. *Da izradi naputak kako bi se uz njegovanje planinarstva radilo na zdravstvenim potrebama, te na prirodoznanstvenom proučavanju naših planina.* 5. *Da se za razvoj planinarstva u Hrvatskoj izradi zamolba za profesore zagrebačkog sveučilišta, napose Filozofskog fakulteta, da bi osnovali zaklada u svrhu planinarsko-prirodoznanstvenog djelovanja sveučilišne mladeži, zatim da se ovakove*

zamolbe izrade za srednjoškolske profesore da bi slične zaklade osnovali za svoje odrasle učenike. 6. Da treba zamoliti profesorske i učiteljske zborove da promiču kod učenika interes za planinarstvo, a za uzvrat bi planinarsko društvo takovoj mladeži osiguralo planinarske pogodnosti. 7. Da se od općina traži pomoć za planinarska društva, a za uzvrat bi od zadaća učenika imali koristiti za turizam, jer bi oni opisali neku prirodnu ljepotu u toj općini. 8. Da se pokrene izdavanje lista u kojem bi pisali profesori i učitelji prirodnih znanosti. 9. Da se pokuša u zvonicima koji bi služili kao vidici uredit kakova planinarska sobica. Marković se tijekom godine još jednom angažirao u HPD-u na izmjeni društvenih pravila. Valja istaknuti da je Marković novim pravilima ustrojio središnju upravu Društva. Na čelu Društva bio bi Središnji upravni odbor koji bi se birao na Glavnoj skupštini Društva. Marković je u novim pravilima naglasio ulogu osnivanja pojedinih društava u drugim mjestima izvan Zagreba. Istaknuo je ulogu škola u njihovim osnivanjima.

Naime, HPD je na sjednici održanoj 18. lipnja 1889. donio odluku da se put od Šestina do Kraljičina zdenca nazove Elvirin put u čast grofice Elvire Kulmer, žene grofa Kulmera, koji je dao urediti tu stazu. Otvorenje staze održano je 17. srpnja 1898. Planinari su se skupili u Šestinama kod kapelice sv. Roka i pješačili do Kraljičina zdenca. Ondje je prvi govor održao potpredsjednik HPD-a ing. Milan Lenuci. Govorom je zahvalio predsjedniku na tom lijepom činu. Nakon toga uslijedio je objed. Stolom je ravnao ravnatelj hrvatske opere Nikola Faller, dok se Marković pjesmom zahvalio grofici Elviri Kulmer:

*Grof Miroslav i grofinja Elvira,
Što blaga prista, staro blaga, da te
Nje ime resi, zalog slave i mira!*

Marković ovako završava pjesmu:

*Nad Miroslavom vio se i Elvirom,
A pod njim Marko bio im sunce žarko
I domovini baš Kraljević-Marko!*

Osim pjesama, Marković je u *Hrvatskom planinaru* objavio kratku studiju o utjecaju svećenstva na razvoj planinarstva. Kod naprednih

naroda svećenstvo je mnogo učinilo za razvoj planinarstva pa bi tako moglo i u Hrvatskoj, smatra Marković. Na početku svoga članka Marković je naveo primjer predsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Josipa Torbara koji je bio i više godina predsjednik HPD-a. Marković je zatim istaknuo njegov govor održan 7. srpnja 1898. prilikom svećane posvete željezne piramide na zagrebačkom Sljemenu. U svom govoru, koji nam donosi Marković, Torbar je naglasio da je piramida namijenjena onom općinstvu koje imade smisla i osjećanja za ljepote prirode, njezine divne prizore i veličanstvene pojave. Torbar je istaknuo i prednosti vidika sa sljemenske gore: *pred očima se izmjenjuju visoke gore s nepreglednim ravnicama; ovdje zeleni brežuljci, ondje ubave doline; sad čedna seoca s bielim dvorovima, tuj gospodske palače, ondje zubom vremena razgradjene stare razvaline.* Pred sam kraj svoga govora Torbar je za piramidu kazao da bi trebala svakoga tko se na nju popne oslobođiti briga svakidašnjeg života i dati mu veselje te plemenitu i nedužnu zabavu. Govor je završio poželjevši da u onim Hrvatima koji se popnu na piramidu ona pobudi domoljublje: *Budi u Hrvatima, bistro sviest, razplamćuj žar ljubavi prama domovini, uzkrisi u njima plemenit ponos, da motreći s tvoje visine ove nedogledne ravnine, zelene dubrave i visoke planine, dražestne brežuljke i ubave doline, s užišenjem uzkliknu: liepa naša domovino!*

U drugom dijelu svoje studije Marković je prikazao rad pojedinih inozemnih svećenika za dobrobit planinarstva. Najviše je istaknuo rad nekih slovenskih svećenika. Prvo je spomenuo Valentina Staniča, za koga kaže da se 1800. prvi popeo na Grossglockner i da se 1812. popeo na vrh Triglava.

Marković je istaknuo i slovenskog pisca Valentina Vodnika koji je, između ostalog, bio i planinarski pisac. On je također često odlazio na Triglav i Vršac.

Posebnu pažnju Marković je posvetio Jakobu Aljažu, župniku iz Mojstrane. Slovenci kažu da su njegove zasluge za planinarstvo neprocjenjive. Na vrhu Triglava dao je sagraditi željezni tornjić prozvan *Aljažev stolp*. To je zapravo mala prostorija za pet osoba čiji prozori gledaju na sve četiri strane svijeta. Značajan je i po tome što je radio na izgradnji Planinarskog doma na Kredarici, na visini od 2500 metara. Citirajući austrijskoga sveu-

čilišnog profesora i planinara Frischaufa, Marković smatra da je to najljepši planinarski dom u ovom dijelu Europe. O njemu je Marković spjevao pjesmu *Kod Aljaževe kuće*:

*Tri vrha tvoja tvojoj braći kažu
Nebesa jedina jedino sunce bože
Nek srca im tako jedinstvom se slože
A dôma i Boga sluzi, Aljažu,
Nek složno kliču 'živio!' i kod stupa
Triglavskog njegova nek se nadju skupa!*

Pored planinarskog doma na Kredarici Aljaž je sagradio i kapelicu. On je prvak među slovenskim planinarima, zaključio je Marković svoj prikaz njegova rada.

Bivši ljubljanski biskup Jakob Misija darovao je drva iz svoje šume za gradnju Kocbekova stana na Moličkoj planini, obavještava nas Marković. Spominje i slovenskog pjesnika Simona Gregorčiča, koji je mnoge svoje pjesme posvetio planinama i planinarstvu. Na kraju drugog dijela svoje studije Marković je spomenuo brojne kapelice i crkve koje se nalaze na planinama. Primjerice, najstariju crkvu na vrhu, Sv. Višnjara iz 1360. godine, hodočasničku crkvu iznad slovenske Gorice.

U trećem dijelu studije Marković daje kratak pregled uloge svećenika u Hrvatskoj. Hrvatske planine ne obiluju ni približno tolikim crkvama i kapelama pa bi se po tome trebali približiti Slovencima, tvrdi Marković. Kao primjer, Marković je naveo dvije crkve: crkvu sv. Petke u Žumberku i sv. Jakoba nad Očurom. Marković smatra da bi svećenici trebali biti kolovođe za održavanje starih crkava i podizanja novih. Biskupi su vlasnici velikih površina šuma pa bi mogli sudjelovati u izgradnji gorskih crkvica i tornjeva koji bi služili kao vidikovci, graditi kućice za zvonare koji bi ujedno mogli biti lugari te voditi meteorološke bilješke, smatra Marković.

Marković također želi potaknuti svećenike koji službuju u gorskim krajevinama na prikupljanje geografskih i meteoroloških podataka. Smatra da bi svećenici koji su bliže planinama mogli dati stan i hranu iskusnim i obrazovanim planinarama. Mogli bi poticati svoje župljane na skupljanje ljekovitog bilja i pravilnu upotrebu šuma, mogli bi u gorskim krajevinama primati bolesnike kojima je potrebno takvo liječenje. Da bi sve ovo mogli

raditi potrebno ih je educirati već u gimnazijama i tijekom studija. Marković na kraju zaključuje: *nema dakle sumnje, da bi živo sudjelovanje hrvatskog svećenstva u plemenitih zadatcih planinarska moglo mnogo ploda donosit pravom i zdravom prosvjetnom napretku našega naroda.*

Marković je u četvrtom broju *Hrvatskog planinara* 1898. objavio i planinarsku pjesmu *Na planini*.¹

Da Marković nije bio samo planinarski pisac i organizator, nego i praktičan planinar, potvrđuje nam vijest da je 14. kolovoza 1898. s grofom Miroslavom Kulmerom i ing. Milanom Lenucijem pohodio Klek.

O njegovim planinarskim pohodima možemo najviše saznati iz njegove putne bilježnice. Iz nje doznajemo o njegovim putovanjima po Dalmaciji, ali i o njegovu planinarenju. Najveći dio bilježaka odnosi se na planinarenje po Sloveniji. U ostavštini se čuva i bilježnica iz 1896., kad je pohodio Ljubljani. Dio pjesama koje je pisao tijekom putovanja objavio je u *Viencu*. Donosimo dio pjesme o Kranjskoj Gori:

*Svetogorske golubice
(U postaji Krajinska gora)
Na putu k svetoj od Višarja gori
Počivat sjele Kranjske zavjetnice:
Djevojke, žene, bake i curićice;
Na odmorištu milo skûp žamori,*

Da je Franjo Marković bio veliki ljubitelj prirode saznajemo i iz njegovih pjesmama nastalih u ranoj mladosti. U pjesmi *Zvono iz dubine* divi se Samoborskom gorju i vrhu Oštrcu:

*Gdje se Oštrac k maglam diže,
Gdje no rog tûče, frula sviri,
Jagoda se o vlat niže:
Nek mi se ondje duša smiri.*

Marković je i dalje bio aktivan u HPD-u, što potvrđuje i izvještaj s 32. skupštine Društva 1907. iz kojeg se vidi da je bio član njegova upravnog odbora.

¹ Sa svoja »Tri sonetna vienca«, objavljena 1897., Marković je pionir hrvatskoga planinarskog pjesništva, a u hrvatskoj kulturi ostao je zapamćen i kao jedan od začetnika hrvatske filozofije (op. urednika)

Zajedno u stijenama Ojstrice i Planjave

Kristina i Dean Jurčić, Kastav

Te 2011. sve do kolovoza nismo imali mnogo pravih planinarskih izleta, a onda iznenadna odluka – idemo ispenjati Ojstricu. Zamišljeni izlet bio je poseban i po tome što nam se na usponu odlučila pridružiti mama. Bit će to naš prvi zajednički uspon na neki alpski vrh.

Ojstrica je prava ljepotica Kamniško-savinjskih Alpa. Visoka je 2350 metara, a ime je dobila po svom piramidalnom vrhu, oštem šiljku koji strši nad okolnim dolinama. Strmo se diže nad Logarskom dolinom, Korošicom i Robanovim kotom. Iz njih prema vrhu vodi nekoliko planinarskih putova, a svi spadaju u kategoriju »zahtevnih« ili »zelo zahtevnih«. Sjeverna stijena Ojstrice diže se gotovo 600 metara uvis iznad Logarske doline i s nekoliko je penjačkih smjerova pravi izazov za mnoge penjače.

Gore-dolje do Korošice

Za uspon smo odabrali lakšu, južnu stranu planine, a kao početnu točku uspona parkiralište Podvežak do kojeg se dolazi solidnom, 10 kilometara dugom makadamskom cestom iz doline Podvolovjek. Početna je točka na visini od 1500 metara. Već nakon četvrt sata uspona, najprije širokom stazom kroz šumu, a potom travnatim padinama, stižemo do pastirske kuće na planini Podvežak, koja je toga jutra djelovala nekako otužno i pusto. Samo jedna osamljena krava pasla je na livadi, a okolina je bila ovijena maglom i tmurnim oblacima.

Nastavljamo strmo uzbrdo kroz crnogoričnu šumu, zatim položitom stazom do manje doline, pa opet uzbrdo do drvene ograde za stoku. Prolazimo uz presušeni Inkretov studenac te stižemo do križanja gdje se desno odvaja staza za kapelu na Moličkoj peći. Staza se penje, pa blago spušta, pa

Pogled sa staze Podvežak - Korošica prema sjeveroistoku, prema Moličkoj planini pod Velikom Zelenicom (2114 m)

Logarska dolina s vrha Ojstrice

opet penje, pa onda opet spušta, priječeći padine okolnih brjegova. Na Dleskovskoj visoravni izlazimo iz dosadne magle i konačno nam se otvaraju prvi ljepši vidici na okolne vrhove. Uz pomoć karte razaznajemo vrhove Moličku peč i Veliku Zelenicu. Vrh Ojstrice je pred nama, ali još skriven u oblacima i magli.

Na novom smo križanju: zdesna se priključuje staza iz Robanova kota, a mi nastavljamo ravno do sedla između Male Ojstrice i Koroškog vrha. Sa sedla, zanimljiva imena Sedelce (1900 m), otvara se pogledu dolina Korošica na čijem se kraju nalazi Kocbekov planinarski dom. Vrh Ojstrice samo se na trenutak uspio othrватi oblacima kako bi nam pokazao svu raskoš svoje vršne stijene. Spuštamo se do travnate doline, gdje u ovo ljetno doba bezbrižno pasu krave. Pokušavamo im prići, ali one uporno bježe od nas. Susret s mnoštvom krava u ovakovom prelijepom prirodnom okruženju cijelom doživljaju daje posebnu život i romantičnost.

Do Kocbekova doma (1808 m) na Korošici trebalo nam je 2 sata i 15 minuta hoda, točno koliko je i predviđeno satnicom. Dom koji je dobio ime po slovenskom učitelju, piscu, publicistu i zaslužnom planinarskom djelatniku Franu Kocbeku (1863. – 1930.) nalazi se podno Ojstrice, Lučkog Dedeca i Koroškog vrha. Prvi dom na

tom mjestu izgradilo je Njemačko-austrijsko planinarsko društvo još 1876. godine.

Po stijenama do vrha Ojstrice

Odmaramo se kratko pred domom i onda polazimo na vrh Ojstrice, nadajući se da će nam barem nakratko otvoriti vidike. Sa sobom uzimamo samo jedan ruksak, u koji stavljamo vjetrovke, vodu, nešto za grickanje i planinarske dnevниke. Kad je već mama s nama i kad je na prvoj dionici puta dokazala da je u vrhunskoj kondiciji, postala je dežurni »šerpa«, tj. nosač ruksaka.

Na vrhu Ojstrice

Put se najprije oštro penje kroz klekovinu, a onda malo položitije travnatim i kamenitim padinama Ojstrice. Magla nam sužava vidike, znamo da je vrh negdje ponad nas, ali ga ne vidimo. Slijedi opet oštar uspon po kamenjaru i siparu te po raščlanjenim stijenama prema glavnom grebenu Kamniško-savinjskih Alpa. Putem nailazimo na zanimljiv kamen, djelo prirode nalik na ovcu, koji od milja nazivamo »Gregor«.

Dolazimo do uskog prolaza među stijenama, a odmah zatim i na greben odakle se otvara vidik u dubinu na Logarsku dolinu. Vršna padina Ojstrice nakratko se otrgnula oblacima i ukazala tu odmah ponad nas. Do vrha nam predstoji vrlo strm završni uspon, uz pomoć nekoliko klinova. Penjemo se kroz vrlo strmu vršnu stijenu, mjestimice se pomažući rukama, i nakon 1 sat i 45 minuta dosežemo vrh Ojstrice. Opet smo u skladu sa satnicom.

Zanimljiv je vidik na glavni greben koji predstavlja granicu oblačne barijere: prema jugu vidik je potpuno zatvoren, a prema sjeveru je otvoren u dubinu na Logarsku dolinu te u daljini na austrijske planine i doline. Prema istoku i sjeveroistoku gledamo Robanov kot i Krofičku, a u daljini raspoznamo Raduhu i Pecu.

Na vrhu Ojstrice je sunčana rapsodija. Više od sat vremena uživamo u sunčanju. Tišinu samo povremeno svojim krikovima prekidaju galice. Utiskivanje žiga u dnevničke posebno je zadovoljstvo, a naši dnevničci odsad su bogatiji za žig još jednog alpskog dvotisućnjaka.

Silazimo sat i pol padinom Ojstrice, dijelom kroz oblake i maglu, uvijek uz potrebnu dozu opreza, do planinarskog doma na Korošici, koji nas dočekuje sunčanim predvečerjem. Nije loše, u jednom danu popeli smo se oko 1200, a spustili oko 900 visinskih metara, i to za oko pet i pol sati hoda. Zadovoljni današnjim danom brzo smo se prepustili snu u domu, da bismo ujutro nastavili svoju pustolovinu.

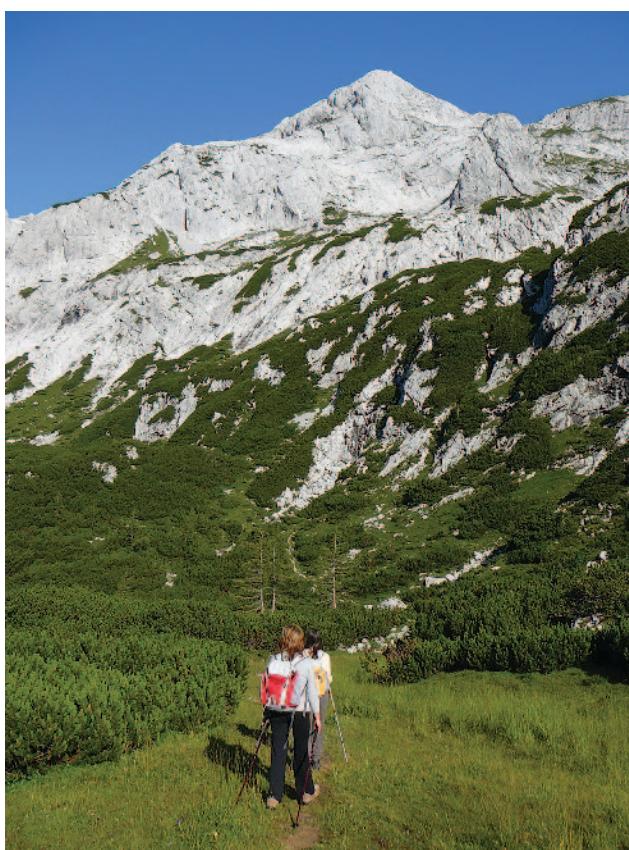
Sunčano jutro na Srebrnom sedlu

Svanulo je prekrasno sunčano jutro. Ponad Korošice svjetlucao je na jutarnjem suncu stjenovit vrh Ojstrice. Predivna slika, za razliku od one jučerašnje kad su vrhovi bili obavijeni oblacima i maglom.

Današnji nam je prvi cilj vrh Planjave (2392 m), najviši i najmoćniji vrh istočnog djela

Kamniško-savinjskih Alpa. Prema istoku je dugim grebenom preko Škarja spojen s Ojstricom, a prema zapadu se njegove stijene strmoglavo ruše prema Kamniškom sedlu. Južne travnato-stjenovite padine strmo se spuštaju u dolinu Repov kot, a strma sjeverna stijena pada gotovo tisuću metara duboko u Logarsku dolinu.

Naš se put najprije blago spušta uza stijene Lučkog Dedeca prema malim zelenim dolinama. Putem nas prati mukanje i zvonjava krava s obližnjih gorskih pašnjaka. Ubrzo se put počne najprije blago, a potom sve strmije penjati prema stjenovitim planinskim padinama. Nakon pola sata hoda nailazimo na prve sajle, a potom i na nekoliko klinova, koji nam olakšavaju uspon sada već po izrazito strmom putu prema Srebrnom sedlu. S dobivanjem na visini vidici postaju sve dalji i bogatiji, a sa sedla na 2115 metara vidici se proširuju prizorima koje pruža dolina Kamniške Bistrice. Ovo lijepo mjesto idealno je za prvi kraći odmor.

Jutarnji uspon prema Planjavi

Uspon na Planjavu

U blagom usponu priječimo strme padine koje mjestimično nude i zahtjevnije pojedinosti. Ovo je možda i najteži dio puta. Kretanje po strmom siparu i kroz kršljivu stijenu uvijek iziskuje oprez. Dolazimo na križanje gdje se desno odvaja naša staza na vrh Planjave, a ravno nastavlja staza prema Kamniškom sedlu. Cijelim putem gledali smo vrhove koji su bili ponad nas i pokušavali odgonetnuti koji je Planjava, ali on se ukazuje tek s ovoga križanja. Završni dio uspona umjereno je strm, djelomično ublažen zavojima. Sunce već ludo prži, a znoj se cijedi našim licima. Računajući odmor i marendu trebalo nam je oko dva i pol sata do vrha. Malo pod vrhom priključuju se putovi iz Logarske doline i Kamniškog sedla.

Vrh Planjave obilježen je kamenim humkom, a nekoliko metara ispod vrha nalazi se metalna kutija s upisnom knjigom i žigom. Planjava ima još i dva metra viši zapadni vrh, na koji ne vodi markirana staza. Predivan dan omogućava i predivne vidike na sve strane. Nekako je najljepše gledati prema šiljatoj Ojstrici koju smo jučer ispenjali, ali lijepo je gledati i prema slapu Rinki na rubu Logarske doline. Prema zapadu nižu se

Sajla kao pomoć na putu

stjenoviti najviši vrhovi Kamniško-savinjskih Alpa – Grintovec, Kočne, Skuta i Rinke. Nismo zaboravili utisnuti žigove u svoje dnevниke; to nam uvijek pričinjava posebno zadovoljstvo.

Slijedi povratak prema Korošici. Činilo se izazovnim vratiti se grebenskom stazom preko

Ojstrica je prava ljepotica Kamniško-savinjskih Alpa. Visoka je 2350 metara, a ime je dobila po svom piramidalnom vrhu, oštrom šiljku koji strši nad okolnim dolinama. Svi pristupni putovi spadaju u kategoriju »zahtevnih« ili »zelo zahtevnih«

Škarja jer cijeli greben prema Ojstrici izgleda vrlo moćno i atraktivno. Međutim, vrijeme se počinje postupno kvariti, a oblaci opet počinju stvarati plašt oko alpskih vrhova pa za povratak odabiremo isti, već znani put. Spuštanje ide lakše i brže nego penjanje. I u tome je draž planine – nakon penjanja uvijek slijedi spuštanje. S guštom smo se osvježili hladnom izvorskom vodom pokraj doma, uz livade na kojima su i danas pasle krave.

Minijaturni Aljažev stup na Maloj Ojstrici

Trebalo se još spustiti do auta na Podvežaku, ali da sve ne bude previše jednostavno pobrinuo se tata koji se htio popeti još do Male Ojstrice i posjetiti Moličku planinu. Noge su mi bile poprilično teške od penjanja na dva dvotisućnjaka pa mi je uspon do Sedelca (1900 m) ponad Korošice nekako teško pao, unatoč tome što je trebalo svladati manje od

stotinu metara visinske razlike. Mama i tata odlučili su popeti se sa Sedelca na vrh Male Ojstrice (2017 m). Zbog ograničenih vidika, a i laganog umora nisam baš imala želju za ovim usponom pa sam ih pričekala i odmorila se na travnatim padinama. Ali ni odmor mi nije bio ugodan jer je zapuhao vjetar i zahladilo je, a nebom su šarali tmurni oblaci.

Prema Maloj Ojstrici najprije vodi staza lakim usponom prema grebenu, a potom grebenom do neizrazitog vrha. Veliko stado ovaca zabijeljelo je zelene planinske padine. Od sedla do vrha treba 35 minuta. Vrh je prepoznatljiv po minijaturnom Aljaževom stupu, koji je dobrom oku uočljiv već sa sedla, naročito kad sunce bljesne o njegovu limenu površinu. S vrha se lijepo vidjela dolina Robanova kota, susjedni vrh Zelenice, dok su pogledi prema vrhu Ojstrice i dolini Korošice ostali izgubljeni negdje u oblacima.

INFORMACIJE

Podežak (1500 m) – Kocbekov dom	2 h 15 min
Kocbekov dom – Ojstrica (2350 m)	1 h 45 min
Ojstrica – Kocbekov dom na Korošici	1 h 25 min
Kocbekov dom – Planjava (2392 m)	2 h 15 min
Planjava – Kocbekov dom	1 h 45 min
Kocbekov dom– Sedelce (1900 m)	20 min
Sedelce – Mala Ojstrica (2017 m) i nazad	1 h
Sedelce – Kapelica na Moličkoj planini (1780 m)	40 min
Kapelica na Moličkoj planini – Podvežak	1 h 45 min
Ukupno:	13 h 10 min

Mali Aljažev stup na Maloj Ojstrici

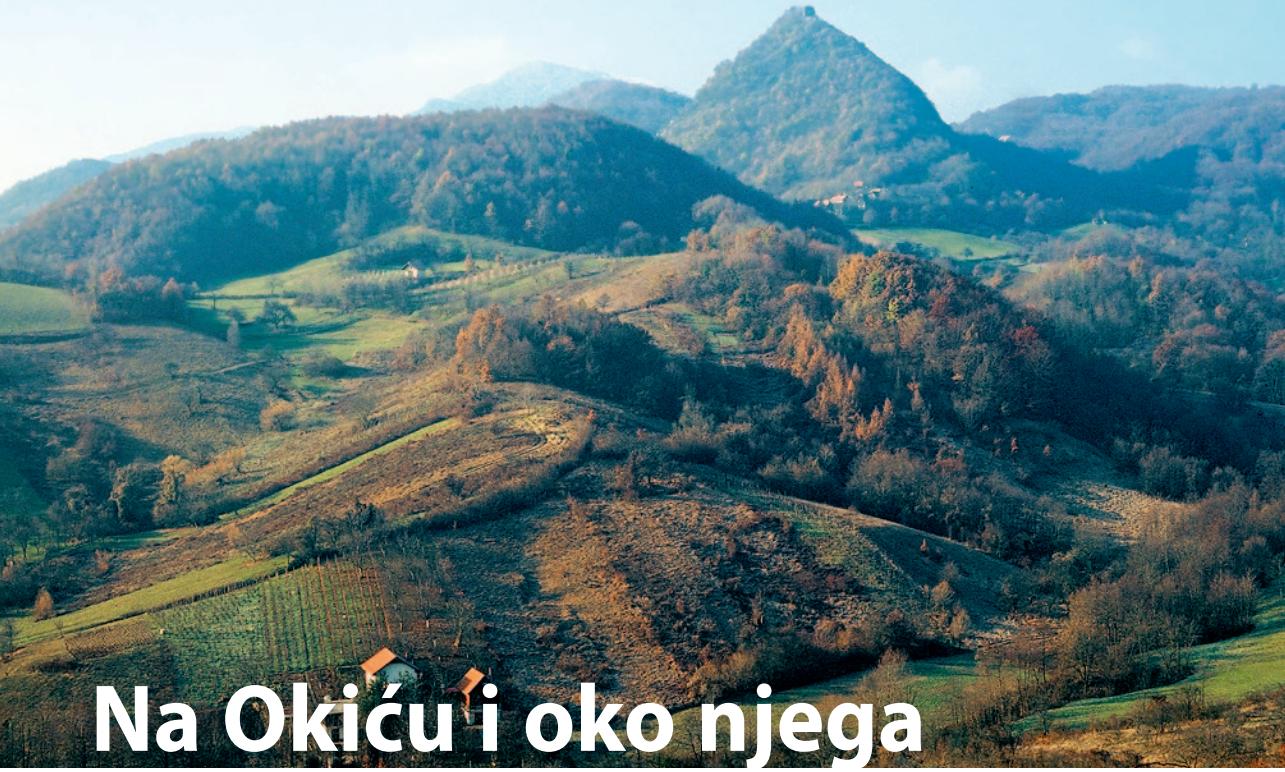
Kapelica na Moličkoj planini

Moličkoj planini. To nismo imali u planu, ali kad je tata pročitao putokaz prema obnovljenoj kapelici, nije se dvoumio da i nju moramo posjetiti. Na prvom križanju skrećemo uljevo prema Robanovu kotu. Poslije ćemo se drugim, zaobilaznim putom vratiti na stazu koja od Korošice vodi izravno na Podvežak.

Sad se stalno lagano spuštamo i nakon 40-ak minuta hoda od Sedelca pod nama se pokazala lijepa mala kapela na Moličkoj planini (1780 m). Nalazi se na manjem uzvišenju ponad Robanova kota, a između masiva Ojstrice i Zelenice. Odmah pod njom je novouredeno Kocbekovo zavetišće (sklonište). Lavine su svojevremeno srušile i kapelicu i sklonište, ali su ponovno sagrađeni zahvaljujući ljudskoj upornosti. Iako isprva nisam bila oduševljena prijedlogom da krenemo preko Moličke planine, moram priznati da vrijedi posjetiti taj mirni i ugodni kutak.

S Moličke planine slijedio je blag uspon, ali i on je bio već težak za naše umorne noge. Nakon dodatnih 45 minuta stižemo konačno do staze Podvežak – Korošica, a onda spustom prema Podvežaku do parkirališta. Poslednji sat spusta trajao je beskrajno dugo. Već umorni, uz blagoslov nekoliko kapi kišice, stigli smo do našeg »fokija«.

Drugi je dan bio još naporniji nego prvi. Ukupno smo pješačili 7 sati i 45 minuta, popeli se oko 970, a spustili 1270 metara. Moramo pohvaliti mamu, koja je izvrsno odradila svoj prvi alpski pohod. Nakon kraćeg odmora i pospremanja krenuli smo iz slovenskih gora, sretni i zadovoljni, prema našem Hrvatskom primorju.

Na Okiću i oko njega

Gordana Burica, Zagreb

Veseli me planinariti po nekom nepoznatom području. Znatiželja i iščekivanje uskovitlaju se u meni već nekoliko dana uoči puta.

Ovaj put ćemo se uputiti od Novog Sela Okićkog prema Okiću. U ruksaku je samo rezervna odjeća, gležnjače, sendvići, pitka voda i čokolada, a na njemu štapovi. Odjeveni smo propisno. Božo ne voli improvizacije. Čovjek je od struke, radi ili ne radi. S njim se uvijek osjećam sigurnom.

Nedjeljno je jutro kasne jeseni. Stara Lada (tko još vozi taj auto?) stenjući se popela do polazišta. Novo Selo Okićko odiše gotovo sablasnim mirom. Živi li ovdje itko? Da nema kokoši oko kuća, pomislila bih da je »dan poslije«. Dojmu da je selo pusto pridonosi i magla. Vide se samo dvije, tri kuće, a one podalje tek se naziru.

Plan je sljedeći: Dragojlina staza, gradina Okić, planinarski dom. Zadnja točka na našem putu bit će ponovno Novo Selo Okićko.

- Pročitao sam opis puta u Poljakovom vodiču. Imam i natuknice. Trebali bismo hodati ukupno

četiri sata. Najprije ćemo do Popova Dola, a zatim desno za Okić.

Gledajući Boži u leđa, jer drugo od magle ne raspoznajem, gazim blatnjavom stazom i pitam se hoćemo li s vrha išta vidjeti. Nada je slaba; iako smo u podnožju Okića, sada ga ne vidimo. Nema nam druge nego »testirati se na sve vremenske uvjete«, kao što su nas učili u planinarskoj školi.

Penjući se, toplina moje jakne me guši. Skidam je, kao i kapu, rukavice. Spremajući ih u ruksak, iz vanjskog džepa vadim čokoladu.

- Bravo, to se traži! Ova punjena narančom mi je najdraža. A i trebat će nam kalorija.

S osjećajem ugode približavamo se kraju livade, gdje pred nama počinju izranjati okićke stijene. Na ravnoj plohi stoji putokaz »Žoharov put«, a na drugom, nekoliko metara dalje, crvenim slovima piše: Dragojlina staza.

- Kojom ćemo? Žoharovom ili Dragojlinom? - pita Božo.

- Pa kad je mogla Dragojla 1843., i to još u sukњi, mogu i ja! - brzopletno odlučim - A i žensko

sam. Zašto bih išla Žoharovom, više vjerujem Dragojli!

- Kako ti gojzerice drže stijenu? Mislim da je ipak u sjeni ponešto vlažno. Moramo biti oprezni.

Štapove zakvačim u ruksak, oko glave vezujem traku da mi kosa ne smeta.

- Dobro, malo su ostarjele, ali još »ljube« kamen - gorim o gojzericama.

Penjemo se prateći oznake. Božo je iza mene. Ne gledajući unatrag i držeći se rukama za stijenu, napredujem polako. Rukavice su pametan odabir.

Penjali smo se gotovo jedan sat. Kada je nagib stijena postao blaži, s krpama trave između njih, shvatili smo da je kraj kamenitoj stazi. Osjećam da mi lice gori od napora i uzbudjenja. Božo je zadovoljan. Znojan i zadihan, grli me:

- Bravo mala! Nije Dragojla bila ništa bolja penjačica od tebe!

Magla se neznatno povukla, taman toliko da ugledamo obrise planinarskog doma.

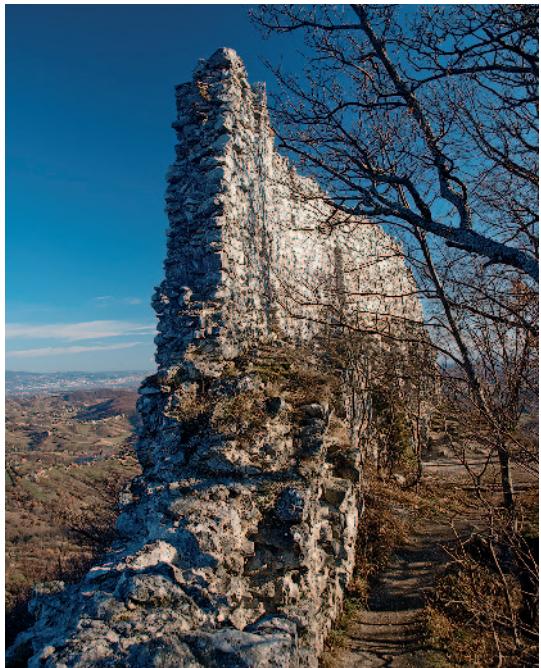
Ulazimo, a unutra košnica. Miris kiselog zelja i graha ispunjava prostoriju. Planinari rumeni, veseli i s bocom ili čašom u ruci dovikuju se.

- Čuje li ovdje itko ikoga? - pita me Božo.

- Briga me, mene nitko ne treba čuti osim tebe. Ovdje ne ostajem. Pravi je kokošnjac. A i prevrće je!

Izlazimo. Pustolovina Okića nas čeka...

Gradina je na vrhu pravilne, čunjaste, osamljene stijene. Uspon počinje kod ruba šume, dvadesetak metara od doma. Oznake nas vode

Zidine Okić-grada

strmom, zavojitom stazom, ponegdje usječenom u stijene. Ali, to je prema Dragojli šala mala. Na samo desetak metara gradina izranja kao jarbol iz magle. Onako odsječena, izgleda tajnovito. Na ploči čitamo: Sagrađeno 1183. godine na posjedu Jaroslava Okićkog. Danas su od nekadašnje utvrde ostali golemi polusrušeni zidovi.

Penjem se na zid, u okvir ogromne rupe. Božo me fotografira.

- Šteta, pod našim nogama su ravnice i brežuljci, ali ovaj put ih nećemo vidjeti!

Nazdravljam. Jedemo sendviče i laganom stazicom se spuštamo prema polaznoj točki.

Na početku sela nema Lade. Vrtimo se u krug, Božo lijevo, ja desno. Magla je još tu, a mi kao guske.

- Gospon, jeste li vidjeli moju Ladu? - pita Božo prolaznika.

- A di i kad ste je ostavili? - malo zaplićući jezikom će seljak - Kad sam šel k birtiji nisam je videl!

- Ali, ostavili smo je jutros ovdje, u Novom Selu Okićkom!

- Gospon, gospo, niste puno falili, samo pol vure hoda. Pa zar ne vidite tablu? Kaj ne piše Domović? Tak Vam se zove naše selo!

Autorica na početku Dragojline staze

Inje na mozgu

Istinita humoreska iz planinarskog života

Robert Smolec, Zagreb

Nismo mogli računati na tada vrlo popularan »planinarski« vlak koji je svako jutro nekoliko minuta prije devet sati polazio iz Zagreba u pravcu Dobove i Zidanoga Mosta. Zbog nečije smo radne subote početak svoga izleta u Zasavljе odgodili za večernje sate, ali to nas nije nimalo zabrinjavalo. Štoviše, ta će okolnost dati našem pohodu poseban čar. Kad smo u Zidnomu Mostu toga ranosiječanskog predvečerja iz vlaka zakoračili u sumrak, sve je bilo naizgled savršeno – vedro zimsko vrijeme, umjeren vjetar, snijegu ni traga... Rijeka Savinja zrcalila se obasjana oskudnom svjetlošću još posve mlade noći šumeći nedaleko od nas dok smo koračajući cestom pored sumorna kamenoloma odbrojavali posljednje stupove javne rasvjete. Gore, šesto i pedeset metara više, čekao

nas je topao dom na Kopitniku. Spokoj se dijelom temeljio i na činjenici da sam kao i uvijek dobro proučio put kojim smo se namjeravali uspeti. Bili smo mladenački bezbrižni i uvjereni da će po običaju sve proći glatko i elegantno. Uostalom, kad je prva znamenka na životnom brojčaniku dvojka, sve se čini lakin i jednostavnim. Željan si doživljaja i uzbudjenja, a da bi udovoljio toj želji trebaš se samo spremiti i poći.

Gotovo jednosatan uspon iz savinjske doline do posljednjih, najviše položenih kuća vrlo raštrkanog sela Velikoga Širja, prilično je strm. Odmah po izlasku iz sela ulazimo u šumu. U njoj treba svladati dvije još strmije uzbrdice. Završna je žešća i ne popušta sve dok se naglo ne izravna na valovitoj i šumovitoj vršnoj visoravni. Malo smo govorili tijekom uspona. Šteta bi bila narušavati ritmično

šuštanje lišća pod nogama, a uzbrdica je, usto, nalagala ravnomjerno disanje. Obećao sam Željki i Nenadu ravan teren nakon isteka strmine i kao završnicu, kratku šetnju do udobnosti planinarskog doma.

Kad je tri četvrtine uspona već bilo za nama, lišće pod našim nogama, sada pošećereno sitnim snijegom, najavilo je da ćemo završnu dionicu prijeći po djevičanskom snijegu. Na visoravni nas je dočekalo desetak centimetara netaknute bjeline. Drveće, grmlje i ostalo raslinje bilo je bajkovito okičeno. Sva su stabla bila s jedne strane oblijepljena raskošnim snježnim čipkama i tapiserijama koje su ih prekrivale od tla do krošanja, a jednako su bile ukrašene i sve grane i grančice. Nakostrijesene kriješte od snijega nalik nabujalom inju, što ih je oblikovao vjetar polijepivši ih po svakoj, pa i najmanjoj površini, zaodjenule su šumu u sveopću bjelinu. Duboko dolje, s druge strane tjesne doline, žmirkala su svjetla iz razbacanih kuća, a visoko iznad nas, na nebu za nijansu svjetlijem od šume, iskrile su se zvijezde upotpunjavajući zimsku noćnu idilu.

Romantično je raspoloženje, međutim, splasnulo kad smo shvatili da su baš sve markacije prekrivene stvrđnutim snijegom i da ih pod svjetлом ondašnjih skromnih baterijskih svjetiljaka neće biti lako pronaći. Nalazili smo se na stazi i prilično blizu planinarskoga doma, ali zimski šumski krajolik bio je toliko jednoličan da je svako drvo moglo biti ono kod kojega treba skrenuti prema domu. Stao sam brisati snijeg sa sumnjivih stabala u potrazi za markacijama, ali nisam pronašao nijednu. Netragom su nestale! Moje su vunene rukavice ubrzo bile zrele za žmikanje. Kad mi se više nije dalo promrzlim rukama gladiti ledena stabla, predložim da skrenemo u smjeru za koji sam vjerovao da će nas dovesti do cilja. »Nadomak smo domu«, mislio sam, »uz malo sreće, naletjet ćemo na njega!«

I doista, nakon kratka hoda ukazalo se žučkašto svjetlo prozora. Krenuli smo prema svijetlećem pravokutniku izrezanom iz šumske tame zadovoljni što je bilo tako lako. Međutim, obećavajući žuti pravokutnik nije pripadao domu, već drvenoj

vikendici. Valjalo se vratiti do mjesta za koje smo bili sigurni da je na pravom putu. Nešto što je pod snijegom nalikovalo stazi dovelo nas je do ruba strme padine kojom smo se popeli. Ponovno su iz doline i po obroncima onkraj rijeke iznikla razasuta svjetla sela i zaselaka. Šetkanje neugaženim snijegom dovelo nas je tamo gdje smo bili na početku nesudjene kratke završnice. Uslijedio je nov pokušaj. Pomalo sam naslućivao da se sreća kojoj sam se nadao poigrava s nama: hodajući bijelim puteljcima zatvorili smo svojevrstan trokut i ponovno se našli ispred brvnare, oči u oči sa žutim pravokutnikom! Nije bilo druge, morali smo se još jednom vratiti na početni položaj, u prividnu sigurnost staze s koje smo prvi put skrenuli. Nismo osjećali nelagodu jer u dolinu smo se mogli vratiti kad god poželimo, ali nije li to beskrajno glupo nakon ne baš lagana uspona i toliko blizu cilju? A i što bismo kasno navečer i čitavu noć radili u Zidanome Mostu? Kunjali na tvrdim stolcima u čekaonici prohladne željezničke stanice s vlažnim gojzericama na nogama, brojali rijetke noćne vlakove i isčekivali jutro kao Godota u doba godine kad je noć gotovo dvostruko dulja od dana? Iz moga bi kuta gledanja nešto takvo bilo ravno porazu. Bila bi to velika blamaža za mene kao vođu puta. Doživotno bi mi zbog toga »vadili mast«. Ne, nije dolazilo u obzir da se tako kockam sa svojim planinarskim ugledom!

»Španciranjem« ovamo-onamo po snijegu postupno smo izgazili sve puteve i stranputice u predjelu kojim smo se vrtjeli. Katkad se zbog plitke prtine nije moglo razaznati jesmo li nekom stazom prošli u ovom ili u onom smjeru. Počeo sam pored staze u snijegu ucrtavati strelice kako bismo znali što je lijevo, a što desno, što naprijed, a što natrag. Vrijeme je prolazilo u uzaludnim pokušajima da nađemo odvojak koji vodi prema domu. Polako, ali neminovno gubio sam orijentaciju. Tu i tamo obrisao bih snijeg s ponekog stabla, ali smisao toga neplodonosnog posla gušio se u debelom inju. Trebao nam je misaoni kvantni pomak, potez koji će promijeniti situaciju, ali umjesto toga osjećao sam da mi se na površini mozga nakuplja mentalno inje koje mu oduzima oštrinu prosudivanja i postupno preplavljuje vijuge čudnom tupošću. Naprijed je postalo natrag, natrag se pretvorilo u naprijed, desno se više nije razlikovalo od lijevoga, a lijevo je postalо

bezobrazno slično desnome. Bilo je tek pitanje trenutka kad će gore postati dolje, a dolje – gore. Nastupio je »blackout«, kako bi se to reklo suvremenim hrvatskim jezikom. Predao sam se, sasvim dezorientiran. Moj ugled vođe puta srozao se na najniže grane. Zgazivši svoj ponos, skrušeno sam se obratio za pomoć članovima ekipe koje sam trebao voditi. No, oni »iz principa« nisu pokazivali namjeru surađivati. Dapače, izvadili su iz ruksaka kotonjatu (dalmatinsku energetsku poslasticu od dunja), zaustavili se nedaleko od male betonske građevine neidentificirane namjene i mirno žvačući izvor energije prepustili mi da se koprcam u svekolikom inju. Ako se pitate zašto mi kompanjoni nisu htjeli pomoći, morate znati da je postojao nepisan, ali neobično čvrst i neumoljiv interni dogovor: »TI vodiš u Sloveniji i TI u Sloveniji pitaš seljane za put.« A to je bila Slovenija! Zaključak je, dakle bio: ili nađi put, ili pitaj nekog seljanina. Mi cemo dotle malo grickati...

U akutnom nedostatku dostupnih seljana, pokunjeno sam se zaputio natrag stazom kojom smo došli, ali ovaj sam se put vratio mnogo dalje i s poznate točke pošao u još jedan pokušaj. Moji sudruzi u noćnom lutanju ostali su šutke žvakati kitnkes. I dalje nije bilo razloga za iole ozbiljniju bojazan, a kamoli strah – bio je to više intelektualni zadatak, misaoni izazov, planinarska slagalica ili kriptogram... Kad sam se vratio dovoljan dio puta, učinilo mi se da vidim prolaz u šumi, ali i taj se pokušaj izjalovio.

Šuma nedaleko od planinarskog doma

A onda sam napokon već gnjilom rukavicom obrisao snijeg s pravog drveta i moje je lice obasjalo crveno planinarsko sunce s bijelom točkom u sredini. Bila je to oznaka za dugo traženo skretanje. Odložio sam ruksak u snijeg, ponosno i prpošno otrčao po svoje štićenike te ih slavodobitno i samozadovoljno izvjestio da sam našao pravi put. Potom smo krenuli tim pravim putom... i po treći se put našli pred onom istom brvnarom, nasuprot magičnom prozoru koji smo uspješno pronalazili čitavu večer! I naravno – nije bilo ruksaka! Ovaj smo put pravokutnik prepoznali iz nešto veće daljine pa nismo morali nosom lupiti o zid vikendice. Tada je konačno nastupilo prosvjetljenje i moždano se inje odjednom otopilo. Pošto smo u međuvremenu utabali sve postojeće i nepostojeće staze u dotičnom kraju, prikupljeni su se terenski podatci posložili u logičnu strukturu. Iz drugog pokušaja pronašli smo ruksak u snijegu i skretanje te se ubrzo našli pred vratima – ZATVORENOGA (!) i zamračenoga planinarskog doma na Kopitniku. Prošla su, naime, 22 sata i u skladu s kućnim redom domarka ih je revno zaključala pošto je potrpala malobrojne spavače »u krpe«. Samo mi nemojte reći nešto u stilu: zašto nisi nazvao opskrbnicu mobitelom i zamolio da vas pričekaju ili potraže u šumi! Pa znate da u to doba još nisu postojali mobiteli!

Nije prošlo mnogo vremena otkako smo počeli lupati po stražnjim vratima doma kad nas je iz tame zablijesnuo veeliki žuti pravokutnik. U protusvjetlu ocrтavalā se nasmješena silueta domarke. Pokušao sam joj objasniti odakle nas troje i zašto u to doba noći, ali nije čekala da dovršim, već me je, na naše iznenađenje, nimalo ljutita, prekinula srdačnom i utješnom dobrodošlicom: »Nič nenavadnega! Tukaj se velikokrat zgubijo tudi domaći!« Ne moram napominjati da je to bio pravi melem za moj ozbiljno narušen ugled vođe puta i sretan završetak početka jednog nezaboravnog izleta.

Pogовор

Nedavno sam, u okviru obilježavanja tridesete obljetnice toga slavnog pohoda, otišao na Kopitnik istim putom, sa zadaćom da pokušam rekonstruirati to povijesno lutanje. U tome sam tek djelomično uspio jer su okolnosti bile sasvim drukčije nego te davne zime. No, nedvojbeno sam utvrdio da su brvnara i dom na istim mjestima kao u siječnju 1984. (Kojeg li otkrića!) Oko brvnare se i danas može obilaziti u trokutu, a ključne oznake nisu ni sada na najsretnijem mjestu. Zaprepastila me, međutim, spoznaja da su dom i brvnara međusobno udaljeni nepune tri minute hoda! A nama je trebalo sat i pol gacanja po snijegu!

Dom na Kopitniku

Sljemenska žičara – simbol Zagreba

Faruk Islamović, Zagreb

Oduvijek je Medvednica ljudima služila kao lovište, izvor pitke vode, iskorištavalo se drvo iz njenih šuma, a iz utrobe su se vadila rudna bogatstva. U drugoj polovici 19. stoljeća okolnosti su se promijenile i otada u gorje odlazi sve više planinara i izletnika kako bi тамо provodili slobodno vrijeme. Zagrepčani, logično je, najviše odlaze na najbližu goru – Medvednicu i na njezin najviši vrh Sljeme (1033 m).

Na vrhu se za brojne posjetitelje već 1870. gradi drveni vidikovac, što je ujedno prvi planinarski objekt izgrađen u Hrvatskoj. Prvi organizirani planinarski izlet održan je sredinom 1875. godine. Posjetitelji trebaju okrjepu pa se počinju graditi planinarski domovi. Među prvima se u planinarski objekt pretvara Rauchova lugarnica, danas poznata kao izletište Hunjka. Gradi se kuća kod vrlo popularnoga Kraljičinog zdenca, a na mjestu današnje Stare lugarnice gradi se 1878. Gradska kuća – prvi planinarski dom u Hrvatskoj i uopće u jugoistočnoj Europi. Šuma na vrhu brzo je rasla pa se 1877. gradi novi drveni vidikovac po nacrtu autora zagrebačke »zelene potkove« ing. Milana Lenucića, koji je bio član HPD-a. Već 1889. taj je vidikovac zamijenjen željeznim, koji je pak 1959. prenesen na Japetić. Željezna sljemenska piramida na Japetiću najstariji je planinarski objekt koji je i danas u upotrebi.

Do 1898. na Medvednici su postojale samo pješačke staze i nekoliko šumskih cesta. Te se godine na poticaj gradske uprave gradi cesta do vrha koja je danas poznata pod nazivom Sljemenska cesta.

Početak je dvadesetog stoljeća, u razvijenim evropskim zemljama sve je popularnija izgradnja zupčanih željeznica, uspinjača i žičara, koje su »običnim« ljudima omogućavale pristup planinskim vrhuncima. Izleti i planinarski turizam naglo se razvijaju, posebno u Švicarskoj, Austriji i Njemačkoj. Pod utjecajem toga novog vala u Zagrebu se 1911. javlja ideja o gradnji žičare na Sljeme. Procijenjeno je da bi trebalo izgraditi

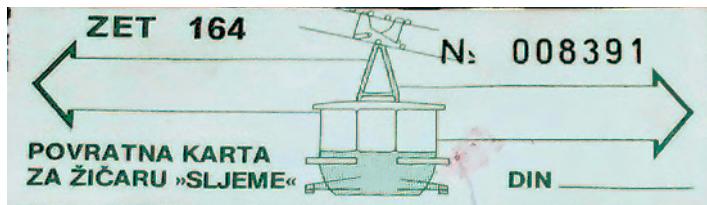
NENAD PEROŠEVIĆ

Prošle godine navršilo se 50 godina od otvorenja sljemenske žičare

tramvaj do Šestina, a od Kraljičinog zdenca žičaru do vrha. Trasa bi vodila preko padine poznate pod nazivom Mrcina, ravno do sedla između vrha i današnjeg hotela »Tomislavov dom«. Zbog Prvoga svjetskog rata projekt žičare na Medvednici tada nije ostvaren. Godine 1928. ponovno oživljava ta ideja, no zbog nedostatka novca inicijativa opet pada u zaborav.

Nakon Drugoga svjetskog rata jača izletnički duh građana i na Medvednici se grade novi sadržaji, kao što su planinarski domovi i skijaški tereni. Autobusni prijevoz ili pješačenje nisu mogli zadovoljiti potrebe širega građanstva željnog

ZET-ova povratna karta za vožnju sljemenskom žičarom

rekreacije, izleta i šetnje. Godine 1950. izgradnjom tramvajske pruge od Mihaljevca do Dolja konačno je napuštena ideja o izgradnji pruge do Šestina, čime je dugoročno određen smjer kretanja izletnika prema Sljemenu, a time i lokacija žičare. Konačno se 1959. godine, 48 godina nakon prve ideje, odlukom Grada pokreće projektiranje. Cijeli posao povjeren je Zagrebačkom električnom tramvaju (ZET-u). Već 1960. počinje sjeća šume na trasi žičare a 1962. gradnja objekata. Rođendan žičare, tj. njeni puštanje u pogon, dogodilo se 27. srpnja 1963.

Valja napomenuti kako to nije bila prva žičara na Medvednici. Naime, još je 1954. sa zagorske strane izgrađena sportska jednosedna žičara, tzv. Panjevinu, koja je povezivala Krumpirište i današnji restoran »Vidikovac«, a služila je za skijaške terene koji i danas postoje.

U to su vrijeme u tadašnjoj državi iskustva s gradnjom većih putničkih žičara bila skromna.

Postojale su tek žičare na Pohorju kod Maribora (izgrađena 1954.) te ona na Trebeviću kod Sarajeva (izgrađena 1959.). Zbog toga je donesena razborita odluka da se izgradnja i projektiranje ostvare u suradnji sa stranim partnerom. Dio pogonskog sustava i tehnike projektiran je prema patentima austrijske tvrtke »Girak«, dok je ljubljanska tvrtka »Metalna« proizvela reduktor i kabine na koje je postavljen iskušani trčeći/vozni mehanizam tvrtke »Girak«, sistem »Pohling«. Žičara je projektirana i izvedena prema austrijskim propisima jer u tadašnjoj državi nije bilo odredbi i propisa o izgradnji i održavanju putničkih žičara.

Trasa duljine 4017 metara bila je tada najduža od svih žičara u Europi koje su imale kabinski sustav. Princip rada zasnivao se na dva užeta – gornje je bilo nosivo, a donje pogonsko. Nosivo uže, promjera 36 mm, fiksno je razapeto između gornje i donje postaje, a po njemu na kotačićima klize kabine, kao na tračnicama. Pogonsko uže, promjera 26 mm, poput velikog je prstena razapeto između krajnjih postaja i stalno se vrti u krug. Kabine se pomoću metalnih čeljusti zakvače za uže te ih ono vuče gore ili dolje. U postaji se nalazio poseban uređaj koji je neprestano magnetskim poljem kontrolirao ispravnost strukture pogonskog užeta. Putnicima je bilo na raspolaganju devedeset kabina žute, plave i crvene boje. Na podu kabine nalazio se otvor za spašavanje, a u kutiji na stropu konopac koji je trebalo spustiti kroz otvor na podu kako bi se popeli spasiovi. U razdoblju postojanja sljemenske žičare samo je jednom bilo potrebno spašavati putnike, i to 1973. za vrijeme velikog nevremena s pijavicom. Tom se prilikom pet kabina otkvačilo s nosivog užeta i ostalo visjeti na pogonskom užetu. Šteta na žičari bila je minimalna, a samo je nekoliko osoba lakše ozlijedjeno.

Građani su dobro prihvatali žičaru te su se gotovo cijele godine vikendima stvarale velike gužve

VESNA HOLJEVAC

Sljemenska žičara imala je 90 kabina, po 30 žutih, crvenih i plavih

ALAN ČAPLAR
ALAN ČAPLAR

Zbirka planinarskih vodiča na izložbi »50 godina žičare Sljeme« u Tehničkom muzeju u Zagrebu u ljeto 2013.

Nakon prestanka rada sljemenske žičare, donja postaja preuređena je u interventnu bazu HGSS Stanice Zagreb

na postajama. Polasci su bili svaki puni sat, a vozilo se sve dok je bilo putnika u čekaonici. Vikendima i za većih gužvi žičara je radila neprekidno.

Tek devedesetih godina, kad se broj osobnih vozila povećao, gužve su se na žičari smanjile, no ostala je posjećivana i popularna te su je mnogi doživljavali kao atrakciju i svojevrstan simbol grada. Nedostatak je bila udaljenost donje postaje od tramvajskog okretišta Dolje, zbog čega je postala uobičajena petnaestominutna šetnja od okretišta tramvaja kroz tunel i šumsku stazu do žičare. Tunel je izgrađen 1949. kao dio projekta osam tunela ispod Medvednice koji bi spajali Zagreb sa Zagorjem. Od projekta se ubrzo odustalo, a izgrađen je samo jedan tunel – onaj u Dolju.

Poslije su se javljale ideje o produljenju tramvajske pruge do žičare, no to nikad nije ostvareno.

Početkom novoga tisućljeća počelo se razmišljati o modernizaciji žičare i njezinoj budućnosti. Zbog starosti pogona uporabne su dozvole nekoliko puta produljivane, no pogon je uvek bio u izvanrednom stanju i sigurnost nikad nije bila upitna, čemu je pridonijelo redovno, detaljno i savjesno održavanje. Međutim, 2007. došlo je do manjega kvara na jednom od vučnih elektromotora. Kvar se mogao razmjerno jednostavno i jeftino otkloniti, a žičara je mogla nastaviti prometovati još godinama. Ipak, taj je događaj iskorušen za inicijativu o izgradnji nove, suvremenije žičare, pa je 30. lipnja 2007., nakon 44 godine vjernoga

služenja, žičara zaustavljena. Kriza i druge potешkoće sprječeile su ispunjenje obećanja o skoroj izgradnji nove žičare. Ipak, raspisan je natječaj za novu žičaru i popratne objekte. Bilo je predloženo nekoliko varijanti, no najvjerojatnije će biti prihvaćena ona koja predviđa izgradnju donje postaje pokraj tramvajskog okretišta Dolje, čime bi bio riješen i problem udaljenosti stare žičare od tramvaja.

Objekti stare žičare još uvijek stoje, ali kabine su prodane zainteresiranim kupcima, pa su tako mnoge završile u dvorištima privatnih kuća i vikendica, neke su preuređene u autoprikolice, a neke su poslužile kao ukrsi kafića ili umjetničke instalacije. U Tehničkom muzeju u Zagrebu, Muzeju starodobnih vozila »Ferdinand Budicki« u Zagrebu te u zbirci ZET-a također se našlo nekoliko primjeraka. Povodom 50. obljetnice sljemenske žičare bila je u Tehničkom muzeju u Zagrebu otvorena prigodna multimedija izložba.

Neizvjesno je koliko ćemo još čekati da opet žičarom putujemo na vrh Medvednice. Žičara je bila simbol grada Zagreba i važan dodatak bogatoj turističkoj ponudi. Nadamo se da ćemo se što prije opet ljuljati u kabinama na laganom sljemenskom povjetarcu i pjevušti »Na Sleme, na Sleme, na Sleme, kabina me sada vozi...«

* U pripremi teksta korišteni su podaci iz brošure Dražena Biješića »Na Sljeme, na Sljeme – 50 godina žičare Sljeme«, Tehnički muzej u Zagrebu, 2013.

Gvozdenka, špilja s tri obrambena zida

Vlado Božić, Zagreb

UHrvatskoj je mnogo špilja koje su u kriznim vremenima služile kao utočišta i za obranu od neprijatelja, počevši od Žumberka pa preko Korduna do Like i Dalmacije.

Jedna je od njih i mala, ali povjesno zanimljiva, špilja Gvozdenka pokraj Rakovice. U njoj se nalaze čak tri zida, jedan iza drugoga, koji su služili da neprijatelju otežaju prodror u dijelove špilje u kojima su se sklonili ljudi.

Kad se u hrvatskim okvirima govori o špiljama u kojima su izgrađeni obrambeni zidovi, najzanimljivija su razdoblja kasni srednji vijek i početak novog vijeka, tj. 15. – 19. stoljeće. To je razdoblje Vojne krajine, kada su Osmanlije prolazili preko hrvatskog teritorija, ubijali, pljačkali i odvodili ljudе u roblje.

O povijesti Vojne krajine na području Korduna i Like, koje obuhvaća i okolicu Rakovice, naši su povjesničari (Emil Laszowski, Ferdo Šišić, Vjekoslav Klaić, Milan Kruhek) često pisali, približavajući nam zbivanja koja su utjecala na zbjegove mjesnog stanovništva i njegov način obrane.

Osmanlije su počeli osvajati Europu u 14. stoljeću. Nakon Kosovske bitke (1389.) prešli su u Bosnu i iz nje prodirali u Hrvatsku. Prvi upad Turaka u Hrvatsku i dalje do Slovenije zabilježen je 1408., a prva utvrda koju su u Hrvatskoj osvojili bila je Plaški (1414.). Nakon tih upada Osmanlije bi se povukli, zatim napadali druge utvrde, pa se opet povlačili. Tadašnji hrvatsko-ugarski kralj Sigismund počeo je oko 1433. ojačavati granični pojaz

Ulaz u špilju Gvozdenku

VLADO BOŽIĆ

Špilja GVOZDENKA

Zvirnjak, Rakovica

Duljina 53,5 m

Snimio: Juraj Posarić
Mjerio: Branko Jaližić
Sudjelovali: Andrija Posarić
Vedran Jaližić
21. 12. 1986.

prema Bosni, odakle je prijetila opasnost (začetek stvaranja Vojne krajine). Poznato je da je tada osnovana utvrda Ogulin i sagrađen zid na ulazu u špilju Tounjčicu (Tounjska peć). Godine 1460. pala je u osmanlijske ruke utvrda Udbina, te opljačkana, ali odmah i napuštena. Hrvatska je vojska 1493. teško poražena na Krbavskom polju, nakon čega je Hrvatskoj zaprijetila još veća opasnost. Godine 1511. Osmanlijama je bez borbe predana utvrda Blagaj i opljačkano je područje oko Ozlja (stradali su ljudi u špilji Vrlovki). Nakon bitke na Mohačkom polju 1526., u kojoj je poginuo ugarsko-hrvatski kralj Ludovik II., održan je u utvrdi Cetingradu 1527. sabor na kojem je za hrvatskog vladara izabran Habsburgovac Ferdinand I., uz obvezu da štiti hrvatski teritorij od Turaka.

Radi uspješnije obrane, za »stratega novog obrambenog plana« postavljen je 1538. kapetan Ivan Lenković. On je izradio popis svih utvrdi i počeo ih ojačavati. Nakon nekoliko poraza i pobjeda započeta je 1579. gradnja tvrđave Karlovac, a borbe su nastavljene. Iz tog razdoblja vrijedno je istaknuti borbu kod Rakovice, u kojoj je hrvatski ban Petar Zrinski 1663. izvojevaо pobjedu nad Osmanlijama, i to kod crkve sv. Jelene

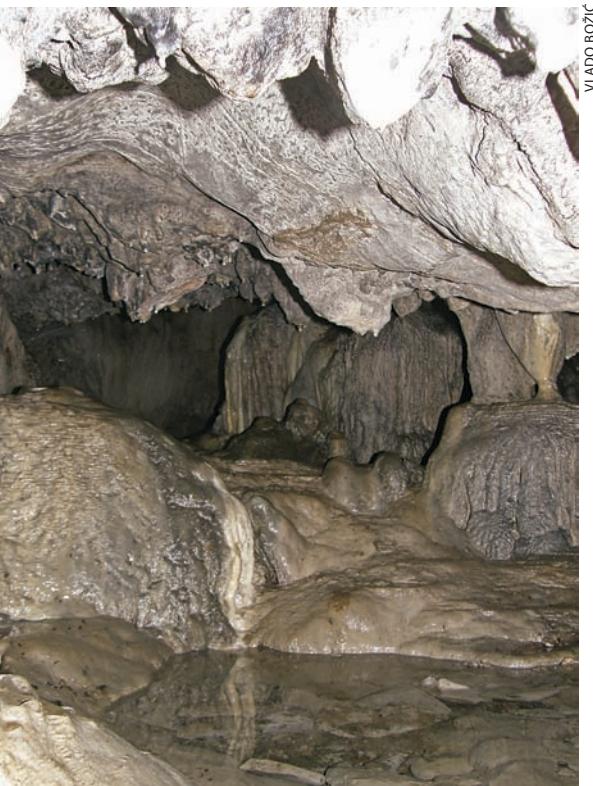
u Rakovici. Mirom u Srijemskim Karlovcima 1699. granica prema Osmanlijama, koja je prolazila kroz rakovičko područje, ustalila se, pa je borbi bilo manje, ali je i dalje bilo pljačkaških vojnih upada. Borbe su potpuno prestale tek nakon razvojačenja Vojne krajine 1878.

Iz ovog se prikaza može shvatiti kako je teško bilo živjeti na tom području, u kojem su usta stalne borbe dviju vojski vladale i druge nepogode, kao što su glad i kuga. Zbog toga je već u 16. stoljeću gotovo cijela okolica Rakovice bila napuštena, bez stanovništva. Tek je u 17. stoljeću počelo naseljavanje Hrvatima iz smjera Plaškog i Vlasima, s juga. Novi stanovnici, krajišnici, bili su seljaci kad nije bilo borbe, a ratnici u borbama. U to se vrijeme javljaju i hajduci – ljudi koji su se stalno borili s Osmanlijama – Turcima i sklanjali se po špiljama. Neke su špilje po njima dobile i imena. Nažalost, nema povijesnih podataka o povezanosti hajduka sa špiljama.

Najstariji podatak o špilji Gvozdenki nalazimo u knjizi Franza de Paula Frasa *Vollständige Topographie der Karlstädtter Militärgrenze*, objavljenoj u Zagrebu 1835. i 1850. U prijevodu te knjige (Gospić, 1988.) na str. 210. piše: »U brdu Zvirnjak nalazi se špilja koja je bila zazidana; unutra

Vanjska strana prvog zida

Jezerce i sige između prvog i drugog zida

ima tri pregrade, prilično je velika, a tu se nalazi i voda stajaćica«.

Samo dvije godine poslije drugoga izdanja Frasove knjige (Zagreb, 1850.) Paul Kussan je 1852. u Beču izdao knjigu *Kurzgefasste Geschichte der Oguliner dritten National-Grenz-Infanterie-Regiments* i u njoj zapisao: »U brdu Zvirnjaku nalazi se dugačka špilja s tri odjela. U njoj ima mnogo stupova od siga koji stalno rastu«.

U 19. stoljeću o toj špilji piše i Dragutin Hirc u knjizi Vjekoslava Klaića *Prirodni zemljopis Hrvatske*. I on je napisao samo nekoliko riječi o špilji: »Pećina u gori Zvirnjaku, nekoć je bila zagrađena, ima unutra tri odjela s vodom«. On očito nije bio u špilji jer je 1900. u knjizi *Lika i Plitvička jezera* napisao samo ovo: »Kod Rakovice ima opet spilja u bregu Svirnjaku«.

Špilju je opširnije opisao Josip Poljak u svom djelu *Pećine hrvatskog krša II – pećine okoliša Plitvičkih jezera, Drežnika i Rakovice* (Zagreb, 1914.). On je godinu dana prije toga izradio i nacrt špilje na kojem se lijepo vide ucrtana tri zida. Osim same špilje, Poljak je opisao i zidove, ali nije ništa napisao o vremenu njihove gradnje. Tiskao je i fotografiju ulaza u špilju.

Prvi koji je zapisao da je špilja služila za sklanjanje od Osmanlija bio je Emil Laszowski (*Rakovica – topografsko historijska crtica*, Zagreb, 1921.): »U brdu Zvirnjaku nalazi se jedna obrambena spilja, koja je bila zazidana zidom, u kojoj su se ljudi branili od Turaka. U spilji ima jezerce. Spilja ima tri predeljenja i dosta je prostrana«.

Frano Baučić je u knjizi *Podatci o pećinama* (Zagreb, 1945.) prenio Poljakove podatke (osnovne brojčane podatke i nacrt).

Špilju su ponovno istražili članovi Speleološkog odsjeka PD-a »Željezničar« iz Zagreba 21. prosinca 1986. (Juraj Posarić i Branko Jalžić) i tom prilikom izradili detaljan speleološki nacrt. Rezultati toga istraživanja nalaze se u fundusu stručnih podataka SO HPD-a »Željezničar« u Zagrebu, ali nažalost, nigrdje nisu objavljeni.

Radi daljnog istraživanja špilja u kojima postoje obrambeni zidovi, Gvozdenku su za ljeta 2007. namjeravali posjetiti Krešo Raguž i Hrvoje Cvitanović iz SD-a »Ursus spelaeus« iz Karlovca te Vlado Božić iz SO HPD-a »Željezničar«, ali je ni uz pomoć vodiča iz šumarije u Rakovici nisu pronašli. Sljedeći pokušaj bio je uspješniji. Vlado Božičević iz Oštarskih Stanova odveo je 4. rujna 2007., po kiši, Krešu Ragužu i Vladu Božiću do špilje, koji su je tada pregledali, fotografirali, detaljnije nacrtali zidove i snimili položaj GPS uređajem. Nažalost, zrak u špilji bio je zasićen vlagom pa fotografije nisu uspjеле, a podatak iz GPS uređaja je zagubljen.

Da bi snimila bolje fotografije i GPS-om odredila položaj špilje, skupina članova SO HPD-a »Željezničar« (Mea Bombardelli, Ksenija Brezovac, Milivoj Uročić i Vlado Božić) ponovno se 27. studenoga 2011. zaputila u Gvozdenku. Božić je mislio da je može pronaći po sjećanju, no prevario se, jer nisu je pronašli ni nakon četiri sata traženja. Uspješan je bio tek posjet 20. svibnja 2012., s istim vodičem kao 2007., Vladom Božičevićem iz Oštarskih Stanova. On i njegov prijatelj doveli su do špilje Milivoja Uročića i Vladu Božiću (SO HPD »Željezničar«), koji su špilju ponovno fotografirali i položaj zabilježili GPS-om.

Špilja je dobila naziv po vršnom dijelu brda Zvijernjak (današnji naziv; u literaturi se spominje kao Zvirnjak) koji se naziva Gvozdenka (604 m), a nalazi se zapadno od Rakovice. U literaturi se spominje kao Špilja u brdu Zvirnjak, Pećina u

gori Zvijernaku, Spilja u bregu Svirnjaku, Gvozdena pećina i špilja Gvozdenka, kako je nazivaju današnji stanovnici Rakovice i okolice.

Brdo Zvijernjak obilježava područje zapadno od Oštarskih Stanova i Rakovice, a proteže se u pravcu sjeverozapad – jugoistok u dužini od oko 6 km. Cijelo je obraslo šumom. Ima tri izrazitija vrha, zapadni – Drenov vrh (677 m), srednji – Ostrnov vrh (626 m) i istočni – Gvozdenku (604 m). Iznad okolnog terena izdiže se tek 200 do 250 m. Jugozapadno od njega i usporedno s njime prolazi asfaltna cesta uz koju se nalaze zaseoci Jelova Klanca. Sa sjeveroistočne strane brda je ravnjak s brojnim zaselcima i obradivim površinama. Cijeli gornji dio grebena obiluje plitkim vrtačama, od kojih su neke promjera 30 – 50 m. Na brdu ima starih, zapanjenih putova, ali i novih, pa pri korištenju starih karata orientacija može biti otežana.

Opis špilje Gvozdenke

Špilja se nalazi u brdu Zvijernjaku, građenom od gornjokrednih rudistnih vapnenaca (J. Poljak, 1914.), oko 500 m južno od vrha Gvozdenke (604 m).

Ulaz u špilju nalazi se na zapadnom rubu plitke vrtače promjera tridesetak metara, oko 3 – 4 m iznad dna vrtače, ispod izrazite kamene ploče. Trokutastog je oblika, širok je 4,5 m, u sredini visok 1 m, a po strani samo dvadesetak

Vanjska strana drugog zida

centimetara. Oko 5 m ispred špilje raste visoko drvo. Raslinje prekriva gotovo cijeli otvor pa ga je teško naći. Koordinate ulaza su: X = 4985,029, Y = 5549,325 i Z = 573.

Pristup špilji najlakši je iz središta Rakovice, najprije strmom cestom na zapad, pa udesno na sjever, mimo groblja i dalje u SZ smjeru. Zatim treba skrenuti ulijevo na makadamski put, nastaviti cestom blago uzbrdo, proći rampu (ključ je u šumariji u Rakovici) i nastaviti do proširenja s lijeve (zapadne) strane koje služi kao okretište kamionima kad odvoze drvo. Tu treba ostaviti auto, nastaviti pješice još oko 200 m cestom prema sjeveru (cesta nije ucrtana na kartama) i zatim bez puta u JZ smjeru oko 750 m, najprije blago uzbrdo, a onda gotovo vodoravno do vratače u kojoj se nalazi ulaz u špilju. Teško ga je naći bez vodiča ili GPS uređaja.

Iza ulaza, okrenutog prema istoku, špilja se najprije nastavlja u JZ smjeru oko 15 m, a onda u SZ smjeru još četrdesetak metara. Ukupna je duljina špilje bez bočnih proširenja 53 m. Oko 6 m od ulaza, na izmaku danjeg svjetla, nalazi se

prvi zid. Prostor ispred zida širok je 4 – 6 m, a visok 1 – 1,5 m, bez sigastih ukrasa. Iza prvog zida špilja se nastavlja proširenjem u dvoranicu, široku 6 m i visoku oko 1 – 1,5 m, u kojoj se tlo malo uspinje. S desne je strane dugačak i debeo sigast stup. Dvoranica je duga oko 8 m, a u nastavku špiljskog kanala zatvara je drugi zid. Ispred zida s lijeve strane je lokvica vode. Iza tog zida špiljski se kanal nastavlja u širini od oko 4 m i dužini oko 12 m do trećeg zida. Odmah iza drugog zida na tlu ima kamenja koje se srušilo s njega, a s desne i lijeve strane lijepih sigastih saljeva i debelih stupova. Treći je zid prirodan, u cijelosti sazdan od sigovine i potpuno pregrađuje špiljski kanal. Mali otvor na lijevoj strani zida proširen je da bi se čovjek mogao provući u zadnji dio špilje. Iza zida špilja je široka oko 6 m i tvori veću prostoriju visoku oko 2 m, ali se u nastavku sužava i snižava. Od zida do kraja špilje tlo se sastoji od zemlje i pijeska, a strop je vrlo nizak pa treba puzati. I u tom se dijelu špilje nalazi lijep sigast stup.

Prvi je zid polukružna oblika, širok 5 m, u sredini visok 1,2 m i debeo 1 m. Točno u njegovoj

Sigasti saljev između drugog i trećeg zida

VLADO BOŽIĆ

sredini je četvrtast otvor veličine 40×50 cm, a desno od njega otvor širok 50 cm. Budući da tu nedostaje dio zida, ne zna se je li taj otvor sezao do stropa (oko 1 m) ili je bio niži. Dio zida između srednjeg i desnog otvora djelomično je razrušen, a odvaljeno kamenje nalazi se s obje strane zida.

Drugi je zid nepravilna oblika, širok 4,5 m, visok 2,5 m i debeo 1 m. Otvor za prolaz nalazi se u njegovu krajnjem desnom dijelu; sada je trapeznotog oblika, dolje širok 1 m, gore 0,5 m i visok 0,8 m. Građen je na sigastoj podlozi. Dio zida s unutarnje strane je oštećen, a kraj njega se nalazi srušeno kamenje.

Prva dva zida građena su od klesanoga kamenja vezanog mortom od vapna i pijeska. Veličina kamenja je različita. Kamenje je slagano u lijepo vidljivim redovima. Gotovo cijeli prednji dio drugog zida već je prekriven sigastom prevlakom.

Treći je zid prirodan, sav građen od sigovine. Nekoć mali otvor klesanjem je proširen na 45×70 cm. S prednje strane zida otvor se nalazi 135 cm iznad tla, a sa stražnje strane samo dvadesetak centimetara.

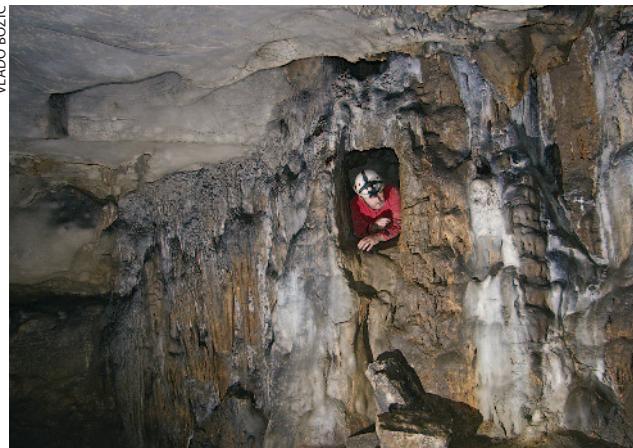
Otvori u sva tri zida mogli su se s unutarnje strane zatvoriti kamenom ili drvenim vratima. U rubovima otvora vide se udubljenja koja su vjerojatno tomu i služila.

Josip Poljak zapisao je da su u zadnjoj dvorani špilje (iza trećeg zida) nađeni predmeti iz rimskog doba. Arheološko istraživanje nije obavljeno.

Budući da nema nikakvih povijesnih podataka o špilji iz doba njena korištenja u obrambene svrhe, prepostavlja se da su se ljudi počeli sklanjati u nju za vrijeme prvih naleta Turaka. Sigurno je da su Turci već početkom 15. stoljeća prolazili i okolicom Rakovice pa se tamošnje stanovništvo osjećalo ugroženim te je bježalo i sklanjalo se pred njima u špilje. Da bi spriječili ulazak neprijatelja, sagradili su u njima zidove. Budući da je cijelo područje Rakovice nekoliko stoljeća bilo poprištem raznih borbi, nije isključeno da je špilja i poslije služila za sklanjanje zbjega.

U vrijeme zbjegova po špiljama ljudi su prvi put ručnim alatom počeli proširivati uske prolaze u špiljama. To se lijepo vidi u špilji Gvozdenki, gdje je proširivanjem uskog prolaza stvoren prolaz u još jednu dvoranu, čime je povećana sigurnost onih koji su se u njoj skrivali.

VLADO BOŽIĆ

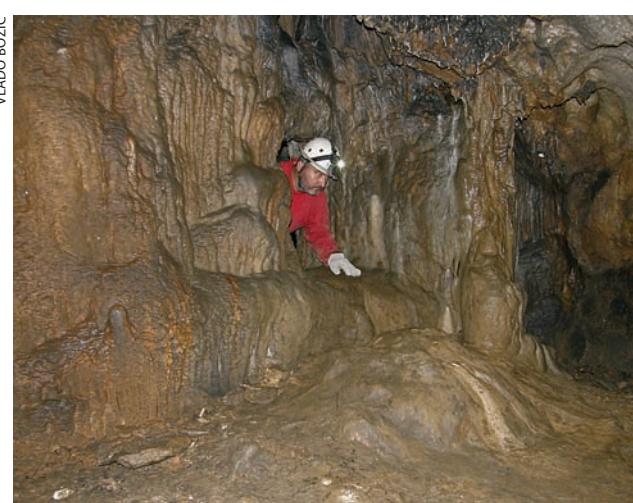
Vanjska strana trećeg zida

VLADO BOŽIĆ

Sigasti ukras između drugog i trećeg zida

VLADO BOŽIĆ

Unutrašnja strana trećeg zida

info

V R H

Obzova (569 m)

Obzova je najviši vrh na otoku Krku. Kao i cijelo visinsko područje oko njega, i on je potpuno kamenit. Zanimljive su velike lokve u blizini vrha koje su služile za napajanje stoke. Vidik je ograničen uglavnom na valovitu visoravan oko vrha, ali sa spusta u Baščansku Dragu otvaraju se lijepi vidici na Bašku. Osim Obzove, na otoku je još mnogo zanimljivih planinarskih odredišta koja omogućuju raznovrsne lakše i teže planinarske izlete. Treba znati da je na otoku Krku, osim putova obilježenih planinarskim markacijama, dio starih putova obilježen i turističkim markacijama i putokazima u raznim bojama.

Koordinate: N 44° 59'39.6" E 14° 41'13.8"

Žig: Na vrhu, na kamenoj kupi, je metalni žig

Prilazi: Treskavac – Veli vrh – Obzova **1.30 h**

Baščanska Draga – Obzova **2 h**

Punat (Prgon) – Obzova **2.20 h**

Najlakši je prilaz s prijevoja Treskavca, najviše točke na cesti Krk - Baška, odakle treba savladati najmanju visinsku razliku. Točno na prijevoju desno se odvaja krak ceste kojim se hodanje može skratiti za 30'.

Laganim usponom preko Velog vrha stiže se na hrbat Obzove, kojim se, prateći markaciju kroz kamenjar, za 40' stiže do vrha. Vrh nije osobito istaknut s visoravn koja ga okružuje.

Planinarenje po Obzovi može biti otežano zbog žuge (cijeli je put izložen suncu) ili zbog bure.

KT: Hrvatska pl. obilaznica, Pl. put Oko riječkih baklji, 40 vrhova za 40 godina
PD Kamenjak

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

ALAN CAPIĆ

Ludbreška planinarska obilaznica

Tip obilaznice: vezna kružna

Godina osnivanja: 2010.

Minimalno vrijeme obilaska: 6.30 h

KT: Rimsko nalazište Castrum Iovia (157 m), Slanje (166 m), Lijepa gorica (348 m), Graci (259 m), Ludbreški Vinogradri - Čnoglavec (283 m), Lajdiber (277 m), Sigečak (263 m), Svetište Predragocjene Krv Kristove (157 m)

Uvjet za priznanje: Obilazak svih kontrolnih točaka
Upravlja: PD Ludbreg
Informacije: Damir Klarić 098/267-067

Ludbreška planinarska obilaznica (LPO) nov je planinarski put na bregovitom području u okolini grada Ludbrega. Trasa obilaznice je kružnog oblika, a sastoji se od 7 dionica i 8 kontrolnih točaka. Obilazak počinje i završava u središtu Ludbrega, kod kružnica Centra svijeta, a nadomak izdašnog arheološkog nalazišta koje još nije potpuno istraženo (nekada se na prostoru Ludbrega nalazilo važno rimsko naselje Iovia). Zadnja kontrolna točka je kod Svetišta Predragocjene krvi Kristove, udaljenom 5 minuta hoda od početka obilaznice. Preostalih šest kontrolnih točaka nalazi se na šumovitim vrhomima i hrptovima južno od grada Ludbrega. Cijeli se put može proći za jedan dan hoda.

Dnevnik Ludbreške planinarske obilaznice osim prostora za utiskivanje žigova, sadrži pregledan opis cijele trase puta te opis svih kontrolnih točaka, a ilustriran je s čak tridesetak atraktivnih fotografija u boji. U dnevniku je također i pregledan zemljovid obilaznice. Dnevnik ima 48 stranica, a može se po cijeni od 45 kuna nabaviti na adresi PD-a »Ludbreg«, A. Šenoe 27, Sigitec, 42230 Ludbreg.

Vinogradarsko naselje Graci, dio Ludbreške planinarske obilaznice

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća Cesargrad (464 m)

Planinarska kuća Cesargrad nalazi se na Cesargradskoj gori (Cesarskom brdu). Sagradili su je klanječki planinari na malom zaravanku s vidikom na dio klanca Zelenjaka i brda s druge strane rijeke Sutle. U prizemlju je blagovaonica, a na tavanu spavaonica. Kuća je otvorena ljeti vikendom ili po dogovoru s članovima HPD-a Cesargrad iz Klanjca. Kuća je ishodište za šetnje prema ruševini Cesargrada i prema vrhu Japici.

INFO

Otvorena: vikendom od 1. 4 do 31.

10. i po dogovoru

Opskrbljena: po dogovoru

Mesta za noćenje: 12

Upravlja: HPD Cesargrad, Klanjec

Informacije:

Damir Vrabec 098/92-98-305

Prilaz vozilom: Nema prilazne ceste, najблиže ceste su u Klanjcu i Zelenjaku (30 - 40' od kuće), slab kolnik za terenska vozila iz Klanjca do kuće (prvi kilometar je asfaltiran)

www.pd-dubovac.hr

Web »Dubovca«, najvećeg i najaktivnijeg karlovačkog planinarskog društva odlikuje se bogatim i dobro organiziranim sadržajima, koji predstavljaju aktualnosti iz društvenog rada. Osim najava idućih izleta i akcija speleologa, alpinista i visokogoraca, na webu »Dubovca« mogu se pronaći i kvalitetno pripremljena izvješća o održanim akcijama (po sistematičnosti i broju izvješća ovo društvo prednjači pred svima ostatima!). Stranice odišu tradicionalnim (»retro«) dizajnom, a svi sadržaji su lako dostupni i funkcionalno organizirani.

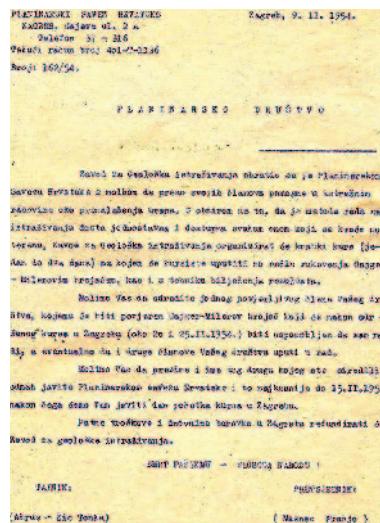
www.pd-dubovac.hr

IZ PLANINARSKE PROŠLOSTI

Planinari i uranska groznica prije 60 godina

Pedesetih godina 20. stoljeća svijet je proživljavao svojevrsnu uransku groznicu, a Jugoslavija nije bila izuzetak. Prospekcija urana uključivala je cijeli niz profesija i aktivnosti povezanih sa šumom i prirodom, a uz šumare i lovece, tu se svakako mislilo i na planinare. Tih godina tiskana je i geološka karta Jugoslavije, tretirana kao vojna tajna. Hrvatska i Slovenija su već tada pokazale znakove »mrskoga separatizma«, jer su pokušavale tiskati svoje posebne karte, što je uspješno sprjećeno. Atomska energija bila je *in*, to je nešto što bi svatko tko drži do sebe morao imati, a od atomske energije do atomske bombe, naravno, nije dug put. Barem se tada tako razmišljalo. Naravno da su se javno svi kleli u primjenu atomske energije u mirnodopske svrhe.

Iako u Hrvatskoj nije bilo, ili ih je bilo vrlo malo, lokaliteta s pojačanim zračenjem, ipak se nastojala omasoviti prospekcija urana. O tome svjedoči dopis od 9. veljače 1954. koji je iz Planinarskog saveza Hrvatske posлан planinarskim društvima diljem Hrvatske. Dopis je pronađen u arhivi jaskanskih planinara. U njemu se moli da društvo

odredi »jednog povjerljivog člana« koji bi najprije pohađao tečaj za rukovanje Geiger-Millerovim brojačem u Zagrebu, a kasnije i za njegovu primjenu. Kako se čini, u jaskanskom planinarskom društvu nije bilo zainteresiranih za traženje urana pa je sve ostalo na tom dopisu, no nije nam poznato kakav je bio odaziv iz drugih hrvatskih planinarskih društava.

Ivo Karača, HPD »Jastrebarsko«

Vremeplov

2. 3. 2004. u Val d'Araru (španjolski Pirineji) po prvi puta nastupila hrvatska reprezentacija na Svjetskom prvenstvu u planinarskom skijanju

5. 3. 1936. prva alpinistička škola u Hrvatskoj s 50 polaznika pod vodstvom M. Ćubelića

9. 3. 1941. pr. Kr. Mojsijev uspon na Sinaj (2637 m) gdje je prema predaji primio Deset Božjih zapovijedi

19. 3. 1967. Glavni odbor PSH usvojio prvi Pravilnik o dodjeli priznanja

23. 3. 1928. izašao prvi broj najpoznatijeg alpinističkog godišnjaka »American Alpine Journal«

27. 3. 1954. Većeslav Holjevac izabran za predsjednika PSH. Obnašao je tu dužnost do 1967.

27. 3. 2010. u KD »Vatroslav Lisinski« svečano obilježena 60. obljetnica HGSS-a

27. 3. 1939. PD »Jankovac« dobio na 99 godina zemljište na Jankovcu

Održan dvadeset i drugi »Sunovratov« planinarski foto festival

U subotu 25. siječnja u Gljivarskom domu u Granicama održan je 22. »Sunovratov« planinarski foto festival. Organizirao ga je HPD »Sunovrat« iz Varaždina. Na natječaj su stigla trideset i tri kompleta od po trinaest fotografija. Zadatak je bio opisati izlet u deset fotografija, a s tri dodatne fotografije prikazati nešto posebno s tog izleta. Bile su zadane dvije teme: Hrvatske planine i. Inozemne planine. Za prvu je temu stiglo sedamnaest kompleta fotografija, a za drugu šesnaest.

Najuspješniji na izložbi fotografija bili su Branko Balaško (PD »Stubaki«) i Tomislav Marković (HPD »Pliva«). Balaško se natjecao s fotografijama snimljenima na području Stapa i Kamene galerije, dok je Marković prikazao uspon na alpski četritisučnjak Piz Berninu (4049 m). U projekciji je bila vrlo jaka konkurenca iznimno kvalitetnih fotografija. U prvoj temi najviše je ocjene dobila Branka Mašić, članica PD-a »Stubaki«. Drugo i treće mjesto zauzeli su Kutinčani Slavko Lupoglavac i Mirjana Filipović, članovi PD-a »Yeti«. Branka Mašić oduševila je prisutne snimkama »Medvednica – šumske radosti«, Slavko Lupoglavac predstavio je izlet u Samoborsko gorje, a Mirjana Filipović izlet u Limski kanal. U drugoj je temi izbor bio najteži jer su čak tri planinara poslala fotografije iz Nepala. Najuspješniji je bio Dario Majetić, član HPD-a »Bršljan-Jankovac« s kompletom fotografija »Anapurna bicikлом – Nepal-ljudi«. Drugi

Pod Bregom (Medvednica), foto: Branka Mašić

je bio Tomislav Bilandžić, član društva domaćina i HPD-a »Bršljan-Jankovac« s prikazom izleta »Od Vršića do Tamara – ispod slapa«. Treći je bio Rene Lisac, član HPD-a »Željezničar« s fotografijama uspona na Grossglockner preko Studlgrata. Nagrade su osigurali sami članovi društva, a najviše ih je prikupila profesorica Vesna Špac. OPG »Kolembus« iz Našica donirao je nekoliko svojih najboljih vina. Još jednom hvala našičkim gljivarima za razumijevanje i suradnju.

Antun Kasapović

Na grebenu Bernine, foto: Tomislav Marković

Josip Jung (1942. – 2014.)

Brzinom svjetlosti proširila se među slavonskim planinarima tužna vijest – u subotu 25. siječnja 2014. umro je poznati osječki planinar Josip Jung. U Slavoniji vjerojatno nema planinara koji ga nije poznavao, ili barem čuo za njega. Diljem Hrvatske sigurno je mnogo planinara koji su za Slavoniju i Slavonice čuli zahvaljujući Jungovim pjesmama. Bio je »veleposlanik« osječkoga i slavonskog planinarstva. Po slavonskom i hrvatskom gorju mnoge je planinare vodio često samo njemu znamenitom stazama. Vodio je bosanske, mađarske i vojvođanske planinare. Vjerojatno nije bilo planinarskog izleta na kojem je sudjelovao a da njegova pjesma nije razgalila srca i duše prisutnih. Većeg pjevača među slavonskim planinarna teško da ćemo uskoro čuti. Najprije je bio član PD-a »Jankovac«, a potom PD-a »Zanatlja«, jer se u tom društvu skupila bolja klapa za pjevanje.

Josip Jung rođen je u Belišću 19. prosinca 1942. Po završetku školovanja doselio se u Osijek, gdje je dobio zaposlenje kao VKV trgovac. Generacije Osječana pamte ga kao trgovca na sportskom odjelu u osječkoj »Nami«. Već u djetinjstvu priključio se izviđačima, a 1965. po dolasku u Osijek postao je član PD-a »Jankovac« i otada je bio vjeran planinarima i planinarstvu. No, nije bio samo planinar – godinama je pjevao u Hrvatskom zanatskom pjevačkom društvu »Zrinski« iz Osijeka, pecao na Dravi, Dunavu i gdje god je stigao, uzgajao kuniće, bio aktivan član osječke udruge Saveza Nijemaca i Austrijanaca, aktivan kao pjevač u crkvenom zboru u svojoj župi u Višnjevcu i sudjelovao u brojnim drugim aktivnostima.

Gotovo da nema planinarske specijalnosti kojom se nije bavio – bio je orientacist, markacist, transverzalac. Vodio je markacijsku sekциju u oba osječka društva

Josip Jung

te djelovao kao vodič društvenih izleta. Bio je član upravnih odbora i u »Zanatlji«, i u »Jankovcu«, a u potonjem je bio i dopredsjednik društva. U Slavonskom planinarskom savezu godinama je bio blagajnik i ujedno povjerenik za Slavonski planinarski put. Kao planinar odlično je poznavao planinarske puteve i staze po slavonskom gorju, a napose na području Jankovca. Teško ćemo mu naći zamjenu.

Za nesobičan rad u planinarskoj organizaciji dobio je priznanja Planinarskog saveza Hrvatske, i to brončani znak (1969.), srebrni znak (1973.), zlatni znak (1980.) i Plaketu (2004.), priznanje Planinarskog saveza Jugoslavije – srebrni znak (1988.) i priznanje Slavonskoga planinarskog saveza za životno djelo »Đuro Pilar« (2012.).

Josipe, tamo kamo si otisao markiraj staze i dočekaj nas pjesmom!

Slavonski planinarski savez

Josip Jung (drugi slijeva) na Papućkim Jaglacima 2006.

Održani ispiti za nazive »speleolog« i »instruktor speleologije«

U Starigradu Paklenici održani su 1. i 2. veljače speleološki ispiti, na kojima su provjerena teorijska i praktična znanja iz speleologije. Članovi ispitne komisije bili su instruktori speleologije Aida Barišić, Teo Barišić, Damir Basara, Vlado Božić, Igor Jelinić i Dalibor Paar. Od osam prijavljenih kandidata, ispitu je pristupilo šestero speleologa pripravnika, a petero ih je uspješno položilo i time steklo stručni naziv »speleolog«. To su Kristijan Hmura (SO HPD »Željezničar«, značka br. 211), Andrija Perušić (SO PDS »Velebit«, značka br. 212), Marijan Sutlović (SO PDS »Velebit«, značka br. 213), Krešimir Prskalo (SO »Liburnija« PD »Paklenica«, značka br. 214) i Neven Zrilić (SO »Liburnija« PD »Paklenica«, značka br. 215). Ujedno je instrukturicom speleologije proglašena Nikolina Marić (SO PD »Imber«, značka br. 123), koja se predstavila instruktorskim radom »Analiza postojećeg plana i programa te metodike školovanja speleoloških kadrova sa smjernicama za budućnost«.

Ispitna je komisija razmatrajući znanje kandidata zaključila da među kandidatima postoji nesigurnost

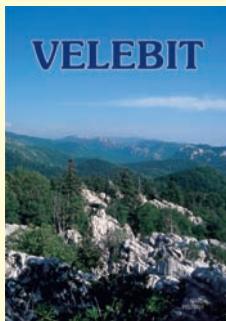

Ispiti za nazive »Speleolog« i »instruktor speleologije« u Starigradu Paklenici

u poznavanju osnova prve pomoći pa će Komisija za speleologiju HPS-a poraditi na podizanju razine znanja o toj tematiki (organiziranjem stručnih seminara u suradnji s HGSS-om i sl.).

Damir Basara

PREKO 60% POPUSTA !!!

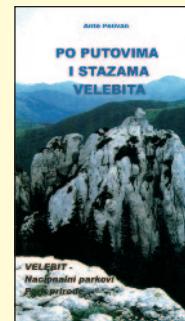
VELEBIT
Autor: Ante Pelivan
- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez
CIJENA: 190,00 kn

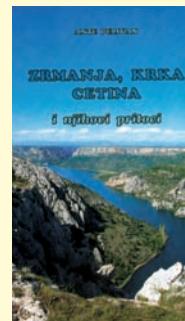
PTICE
Autor: Davor Krnjeta
- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 260,00 kn

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ
Autor: Vlado Božić
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA
Autor: Ante Pelivan
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA I njihovi pritoci
Autor: Ante Pelivan
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštarnica uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

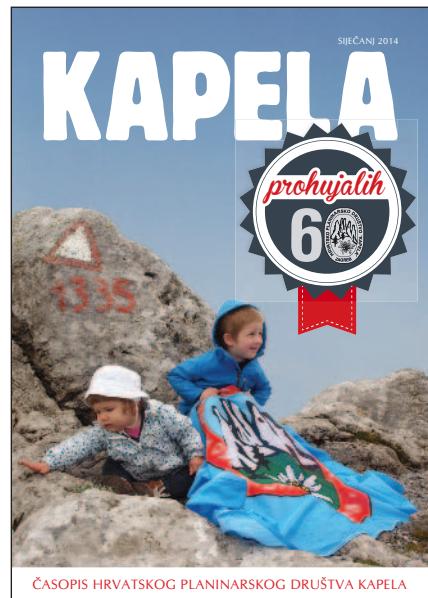
e-mail: ekoloski.glasnik@zg-t.com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

Prohujalih 60

U siječnju je iz tiska izašao drugi broj časopisa »Kapela«, koji izdaje HPD »Kapela« iz Zagreba. Časopis izlazi jednom godišnje i besplatan je, a pokrenut je na inicijativu Hrvoja Zrnčića, Ane Kvočić, Vesne Kaniški i Mateja Perkova. Zamisao je uredništva objavljivati članke s temama koje su vezane uz planine i planinarstvo, a prate rad HPD-a »Kapela«. To društvo ove godine obilježava 60. godišnjicu djelovanja, i to pod geslom »Prohujalih 60«. U ovome broju stavljen je naglasak na aktivnosti društva u proteklim deset godina, budući da to razdoblje nije obuhvaćeno povijesnom monografijom (posljednja monografija objavljena je povodom 50. obljetnice). Aktivnosti društva usmjerene su velikim dijelom na privlačenje mladih planinarskom načinu života i njihovom aktivnom uključivanju u društvo odmalena, što sugerira i naslovna stranica koju je na vrhu Bijelih stijena snimila Ana Kvočić.

Poželimo Kapeli još mnogo godišnjaka s obzirom na to da kvalitetom tekstova i fotografija, entuzijazmom članova kao i kvalitetom tiska, taj časopis spada u vrh planinarske literature u Hrvatskoj.

Dino Alujević

HPD »Železna gora« obilježava 90. obljetnicu planinarstva u Čakovcu

Ove godine organizirano međimursko planinarstvo obilježava 90. obljetnicu. Naime, 10. veljače 1924. skupina čakovečkih entuzijasta i poklonika planina i prirode osnovala je prvu međimursku planinarsku organizaciju, podružnicu Hrvatskoga planinarskog društva (HPD-a). Podružnica je nosila naziv »Železna gora« i djelovala u skladu s tadašnjim ustrojstvom HPD-a u Zagrebu.

Podružnica je aktivno djelovala i posjećivala planine do Drugoga svjetskog rata. Nakon rata djelovanje

»Železne gore« obnovljeno je osnivanjem novog društva 27. ožujka 1950. Tijekom vremena, uz osnovnu djelatnost posjećivanja planina i prirodnih atrakcija, u društvu je sazrela ideja o trasiranju planinarskog puta u Međimurju. Tako je od 1985. do 1987. osmišljena i obilježena trasa Međimurskoga planinarskog puta (MPP). Zbog promjene okolnosti na terenu, prije dvije godine promijenjena je trasa na pojedinim dionicama. Za obilazak MPP-a koristi se dnevnik s ucrtanom postojećom trasom i opisom. Kao priznanje za prijeđen i u dnevniku evidentiran obilazak dodjeljuje se značka.

U spomen na 90. obljetnicu HPD »Železna gora« iz Čakovca organizira dva događaja: 24. svibnja 2014. održat će se pohod »Urbanovo«, iz Štrigove po okolnim vinorodnim brežuljcima, a 7. rujna 2014. savjetovanje Zagorskoga planinarskog puta, kojemu će domaćin biti »Železna gora«. Planirana su brojna popratna događanja kod našeg Mohokosa (344 m). Pozivamo sve zainteresirane planinare da svojim prisustvom uveličaju veliki jubilej međimurskog planinarstva.

Zoran Marciuš

Obilježen Međunarodni dan planina

Izletom na Papuk 8. prosinca 2013. obilježen je Međunarodni dan planina. Javnoj ustanovi Park prirode Papuk i Slavonskom planinarskom savezu, koji su bili organizatori toga skupa, ovaj je izlet bio osma zajednička akcija povodom Dana planina. Sve godine akcija se organizira uz pokroviteljstvo HPS-a.

Na početku puta, u Novom Zvečevu, okupio se dosad najveći broj planinara: oko 250 iz 28 planinarskih društava i drugih udruga. Za tu je prigodu odabrana kružna trasa puta duga 12 km, po nepoznatim dijelovima zapadnog Papuka. Išlo se najprije snježnom trasom Gutmannova Reitwega oko vrha Točak, a zatim prema lovačkoj kući, popularno zvanoj »Crna kuća«. Vrijeme je idealno poslužilo, a vodiči i vodičice iz SPV-a Slavonija obavili su sve kako treba. Za uspjeh izleta zaslužni su i djelatnici Parka prirode Papuk, članovi obitelji Muršići (čaj, doručak i delicije od gljiva), a za slučaj nevolje dežurali su članovi HGSS-a iz Požege i Orahovice.

Okupljene planinare posebno je oduševila Gutmannova konjička staza (Reitweg). Salomon Heinrich Gutmann bio je mađarski veletrgovac drvetom, a najpoznatiji je po tome što je 1884. osnovao tvornicu papira kod Valpova i tako utemeljio Belišće. Jahačka staza koju je dao izgraditi na Papuku dugačka je 45 kilometara i proteže se usporedno s glavnim bilom planine. Polazne točke su Novo Zvečevu i Jankovac, a staza nigdje nema većih nagiba jer drži visinu 650 – 700

Sudionici pohoda povodom Međunarodnog dana planina

m), slično kao Premužičeva staza na Velebitu. JU Park prirode Papuk planira u 2014. izgraditi vidikovac na Točku i planinarsko sklonište na Kneževim vodama, a pokušat će obnovom zemljoradničke staze revitalizirati cijeli Gutmannov put.

Otmar Tosenberger

Svečano u Kaštel Starome i na Malački

Članovi HPD-a »Malačka - Donja Kaštela« iz Kaštel Staroga obilježili su 18. siječnja u domu Malačka 17. obljetnicu osnutka društva i tom prilikom potpisali Povelju prijateljstva s dva planinarska društva. O suradnji društava govorili su tajnik PD-a »Pogorelica« iz Kiseljaka (BiH) Franjo Kristić, predsjednica HPD-a »Zaprešić« Dubravka Pasarić i tajnik toga društva Darko Matić te domaćini iz HPD-a »Malačka«, predsjednik Petar Penga i tajnik Filip Balić. Svečanosti su nazočili gradonačelnik Grada Kaštela Ivan Udovičić, saborski zastupnik i župan Ante Sanader te gradonačelnik Posušja Branko Bago.

Sutradan, 19. siječnja, stotinjak planinara i ljubitelja prirode okupilo se na željezničkoj postaji Kaštel Stari, odakle su, željni šetnje, druženja i šala, krenuli vlakom prema Labinu Dalmatinskom. Među njima je bilo mnogo članova HPD-a »Pločno« iz Posušja, PD-a »Cincar« iz Livna, HPD-a »Zaprešić« te planinara iz bliskih društava (HPD-a »Ante Bedalov« iz Kaštel Kambelovca, HPD-a »Kozjak« iz Kaštel Sućurca, solinskoga PD-a »Sveti Jure«, biteličkoga PD-a »Sv. Jakov«, splitskih HPD »Mosor« i PK »Split«, sinjskoga PD-a »Svilaja«, triljskoga HPD-a »Jelinak« i šibenskoga PD-a »Kamenar«), koji su redoviti gosti svih zajedničkih okupljanja.

Po dolasku u Labin, uz pozdrave domaćina i kratke obavijesti o programu, planinari su očišćenom stazom krenuli prema napuštenom selu Botići, gdje su uz odmor i okrjeput ispili prošlogodišnji šampanjac i ostavili novi za sljedeću godinu, a zatim nastavili dalje prema Malački. Po dolasku na Malačku župnik župe

Planinarenje po nepoznatim stazama zapadnog Papuka

Nakon potpisivanja Povelje prijateljstva između tri društva

Radošić fra Domagoj Runje služio je misu u kapeli bl. Alojzija Stepinca, a zatim su se sudionici pohoda okupili u planinarskom domu. U domu je već bilo pedesetak planinara, članova i gostiju pa je velika dvorana bila pretjesna za sve. Nakon pozdrava predsjednika HPD-a »Malačka - Donja Kaštela« Petra Penge KUD »Sedam Kaštela« izveo je nekoliko starih plesova, a zatim su slijedili pozdravi predstavnika planinarskih društva i dogradonačelnika grada Kaštela Zorana Bonacina. Nakon blagovanja ukusno pripremljenog fažola, planinari su se rastali uz srdačne pozdrave i želje za što skorijim susretom.

Filip Balić

Planinarska škola HPD-a »Kapela«

HPD »Kapela« poziva zainteresirane na 12. opću planinarsku školu. Planinarska škola počinje 18. ožujka 2014. u 18 sati, u prostorijama HPD-a »Kapela« u Maksimirskoj 51a, 1. kat. Predavanja će se održavati svaki utorak, izleti će se održavati vikendom, a diplome će biti uručene na vrhu Dinare 1. lipnja 2014. U dva mjeseca polaznici škole stekće će osnovno znanje potrebno za sigurno i ugodno planinarenje. Škola se izvodi u skladu s programom školovanja HPS-a.

Sve informacije mogu se pronaći na www.hpd-kapela.hr, a zainteresirani se mogu obratiti

Plakat za planinarsku školu HPD-a »Kapela«

voditeljima škole Antunu Božiću (098/405-483, antun.bozic@inet.hr) i Josipu Zeliću (091/57-14-616, zelic.josip.zg@gmail.com).

Hrvoje Zrnčić

Od Zavižana do Prpe za jedan dan

Već nekoliko godina među članovima HPU-a »Prpa« tinja zamisao o organiziranju pohoda od Zavižana do Baških Oštarija. Za prelazak cijele Premužičeve staze, bez mnogo zastajkivanja, potrebno je oko 15 sati čvrstog hoda. Prošle je godine član HPU-a »Prpa« Ivan Bašić od Zavižana do doma »Prpa« na Baškim Oštarijama stigao za nepunih deset sati. Pozivamo zainteresirane da svoju snagu i izdržljivost isprobaju 17. svibnja ove godine. Toga će dana u 5 sati kondicijski spremni planinari poći od doma Zavižan prema Baškim Oštarijama. Bude li tko morao odustati, na prijevoz može računati tek od Skorpovca, a dotle će trebati od osam do deset sati hoda. Pohod neće biti natjecateljskoga karaktera. Prijevoz do Zavižana nije organiziran, a za povratak do automobila bit će unajmljen kombi. Sve informacije mogu se dobiti na telefon planinarskog doma »Prpa« 053/674-012 i 098/854-878.

Vlado Prpić

Komisija za planinarske putove HPS-a zahvaljuje i poziva na suradnju

Komisija za planinarske putove HPS-a zahvaljuje Slavku Tomerlinu Tateku na opširnim podacima o trasiranju putova na južnom i srednjem Velebitu i godinama kada se to događalo. Takvi su podaci dragocjeni za povijest planinarstva jer, nažalost, kako god to ružno zvučalo, za koju godinu za informacije o mnogim putovima nećemo imati koga pitati. Zato neka ova zahvala bude poticaj i drugima da se jave Komisiji za planinarske putove HPS-a i upotpune podatke u Registru planinarskih putova HPS-a. Podsjćamo, registar je dostupan na webu HPS-a, na adresi: info.hps.hr/putovi.

Bernarda Huzjak

Priprema se povijesna monografija o hrvatskom planinarstvu

Povodom 140. obljetnice organiziranog hrvatskog planinarstva Hrvatski planinarski savez u ovoj i idućoj godini provodit će raznovrsne prigodne akcije, a jedan od središnjih događaja bit će predstavljanje opsežne povijesne monografije »Hrvatsko planinarstvo u 1000 slika« u listopadu ove godine. Tom monografijom bit će na slikovit način predstavljen postupni razvitak i visoki dosezi naše krovne udruge, udrugrenih članica našeg Saveza i raznovrsnost stručnih i organizacijskih djelatnosti u HPS-u. Uz slike će biti objavljeni kraći tekstovi kojima je cilj opisati sadržaj i kontekst pojedine fotografije, ali i glavna ostvarenja povezana s prikazanim događajem, djelatnošću ili osobama sa slike.

Glavninu građe čine ilustracije iz dosad objavljenih povijesnih monografija, ilustracije iz »Hrvatskog

planinara» i druge slike dostupne autorskom timu, no zasigurno ima još vrijednih povijesnih i suvremenih slika koje bi zaslužile biti objavljene u takvom izdanju. Zato Komisija za promidžbu i izdavaštvo HPS-a poziva zainteresirane planinare, a napose sadašnje i bivše dužnosnike planinarskih udruga, da pomognu u prikupljanju kvalitetnih ilustracija koje prikazuju važne događaje (svečanosti, pohode, sletove, zborove, tečaje, škole i sl.), portrete istaknutih osoba koje su ostavile dubok trag u planinarstvu i slike koje prikazuju raznovrsnost naših djelatnosti (ekspedicije, penjački

smjerovi, naslovnice knjiga i dnevnika, planinarske kuće, društvene prostorije, značke, znakovi udrug ili pojedinačnih akcija, i drugo). Uz uredništvo knjige, nositelj poslova oko njezine pripreme je Komisija za promidžbu i izdavačku djelatnost HPS-a, od koje zainteresirani mogu dobiti podrobnejše upute koji su materijali prioritetni za pojedinu temu (kontakt: *promidzba@hps.hr*). Rok za prikupljanje ilustracija je kraj travnja 2014.

Alan Čaplar

KALENDAR AKCIJA

9. 3. 32. pohod Žene u planinu

Okolica Rijeke
PD Kamenjak, Rijeka
pdkamenjak@gmail.com
Verdan Grubelić, 091/89-65-552

9. 3. Susret planinara povodom dana sv. Bernarda

Marija Bistrica
PD Grohot, Marija Bistrica
Vesna Antolić, 098/16-66-484
Vesna Habazin, 099/30-01-484

9. 3. Obilazak romarskog puta Belec - Marija Bistrica

Belec - Marija Bistrica
HPD Belecgrad, Belec
Verica Havović, verica.havoic@skole.hr,
098/16-09-056

9. 3. Jedan dan za čisti okoliš

otok Krk
HPD Platak, Rijeka
Josip Jurasić, 098/849-508

9. 3. 3. Pohod po Istarskom planinarskom putu

Rabac - Plomin
Istarski planinarski savez
Kristian Ružić, 095/90-53-153

21. 3. Proljetni uspon na Oštru

Oštra
PD Željezničar, Gospić

21. 3. Pozdrav proljeću - Noćni pohod na Skitaču

Labin - Skitača
PD Skitaci, Labin

23. 3. Uspon na Neprobić

Majkovi - Neprobić
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com

23. 3. Papučki jaglaci

Papuk, Velika, dom Lapjak
HPD Sokolovac, Požega
Antun Lovrić, antun.lovric@gmail.com

29. 3. Otvorenie Opatijske planinarske obilaznice

pl. dom Poklon
PD Opatija, Opatija
Boris Petrić, 091/97-30-923

2. 4. - 28. 5. Planinarska škola HPD-a Zagreb-Matica

Zagreb
HPD Zagreb-Matica, Zagreb

5. 4. 20. našički planinarski križni put

Našice
PD Krndija, Našice
Slavko Žagar, 091/56-09-183
Ivan Sporinski, 091/79-52-684

5. 4. 5. dobrovoljna akcija pošumljavanja

okolica Gospića
HPD Zagreb-Matica, Zagreb

6. 4. Kunfov pohod

Medvednica: Kameni svati
PD Susedgrad, Zagreb
Nikola Sedmak, 098/355-446,
kontakt@pdsusedgrad.hr

6. 4. Uspon na Stražišće

Obod - Velji Do - Stražišće
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com

6. 4. 5. tradicionalni pohod na Zarin i obilježavanje

80. obljetnice planinarstva u Brinju

Brinje - Škamnica, Zarin
PD Škamnica, Brinje
Gjoko Crnkić, 098/92-33-626,
gc66698@gmail.com

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

Središnja proslava 140. obljetnice hrvatskog planinarstva

pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika RH dr. Ive Josipovića

Ogulin - Klek

subota 26. travnja 2014.

- 10:30 Otvorenje proširene planinarsko-alpinističke i novoosnovane zbirke HGSS-a u Zavičajnom muzeju Ogulin (Frankopanska kula)
- 11:00 Središnja svečana kulturno-umjetnička priredba »Klek, kolijevka hrvatskog planinarstva« (središte Ogulina, 60 minuta)
- od 12:30 Uspon na Klek, pokazna vježba HGSS-a kod planinarskog doma »Klek«, prigodni žig, uručenje spomenica udrugama sudionicima pohoda i dr.

140
godina
HRVATSKI
PLANINARSKI
SAVEZ

ORGANIZATOR: Hrvatski planinarski savez
SUORGANIZATORI: Grad Ogulin, TZ Grada Ogulina,
Pučko otvoreno učilište, Zavičajni muzej u Ogulinu,
HPD »Klek«, ŠPK »Ogulin«, HGSS Stanica Ogulin

INFORMACIJE: WWW.hps.hr

Test the difference*

Discover the widest
high-tech photochromic
lenses offer

IGLU SPORT

www.iglusport.hr

Julbo®
The world needs your vision